Opłata pocztowa uiszczona ry zaitem

Najer Folksblat

פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש - געזעלשאפטליכע טאג - צייטונג

Nr. 102 (1096)	לאדז דינסטאג א׳ אייר תרפ״ז.	פינפטער יאהרגאנג	Łódź. Wtorek 3 Maja 1927	Nr. 102 (1096)

Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, Tel. 24,71.

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71.

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז נעכטען, דעם 2. מאי 1927 געשטארבען

נ. ע.

עטער

שאפאוואל

אין עלטער פון 70 יאהר.

די לויה קומט פאר היינט, דינסטאג, דעם 3-טען מאי, 1 א זייגער ביי טאג פון טרויער-הויז, שענקעוויטשא 37, וועגען וואס עס טיילט מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע פאמיליע.

מאַקדאַנאַלד איז ענטציקט פון ארץ-ישראל

ער פערזיכערט, אז די ענגלישע לייבור-פּארטיי וועט אדורכפירען די באַלפור-דעקלאַראַציע

נ י ו - י אָ ר ק, 2. (יט"אַ טעלעגראַפיש). אין אַ געשפּרעך מיט אַ פאָר־שטעהער פון יט"אַ האָט ראַמזיי מאַקדאָנאַלד ערקלערט, אַז די באַלפור־דעקלאַ־ראַציע וועט אַדורכגעפיהרט ווערען פון דער ענגלישער לייבאָר־פאַרטיי ווען זי וועט קומען צו דער מאַכט.

איך בין געווען אין ארץ ישראל — האָט ווייטער געזאָגט מאַקדאָנאַלד — און בין צופרידען פון אַלעם, וואָס איך האָב דאָרט געזעהען. די מיה און פלייס, וואָס די יודען לעגען אריין אין ארץ־ישראל, האָבען מיך געבראַכט צום שטוינען.

די ענגלישע לייבאָר־פאַרטיי האָט נישט קיין אָפיציעלע שטעלונג צו דער פראַגע פון בויען אַ יודיש־נאַציאָנאַלע־היים אין ארץ־ישראל, נאָר איך פערזענ־ליך בין אַן אָנהענגער פון דער באַלפור־דעקלאַראַציע און איך וועל זיך באַמי־הען די דאָזיגע דעקלאַראַציע אַדורכצופיהרען אין ריכטיגען גייסט.

אויף דער פראַגע צי ער גלויבט אין נצחון פון דער לייבאָר־פאַרטיי, וואָס מאַקדאָנאַלד פאַרטרעט, אַז הגם ער האָט נישט ליב צו זאָגען נביאות, דאָך זאָגט ער אַרויס די איבערצייגונג, אַז ביי די נאָהענטע וואַהלען וועט די לייבאָר־פאַרטיי ווערען די הערשערין פון ענגלאַנד, ווייל די באַפעלקערונג אין ענגלאַנד זענען אויף דער זייט פון אונזער פאַרטיי.

וואָס שייך אַ פרייע אימיגראַציע קיין ענגלאַנד, איז דאָס אָפּהענגיג פון דער אינערליכער לאַגע אין לאַנד.

יודישער וויסענשאַפטליכער אינ־סטיטוט אין ווילנא האָט געשאַפען אַן אָפּטיילונג אין וויען.

ווי ע ן (י.ט.א.) די טעג האָט זיך קאָנסטיטואירט אַ עסטרייכישע סעקציע פון יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטי־טוט אין ווילנאַ. די סעקציע בעשטעהט פון צוויי אָפּטיילונגען: אַ סטאַטיסטישע אונטער'ן פאָרזיץ פון דר. גאָלדהאַמער און אַ היסטאָרישע אונטער דער אָנפיה־רונג פון דר. נ. מ. געלבער. די סטאַ־טיסטישע סעקציע האָט די אויסגאַבע צו זאַמלען מאַטעריאַלען פאַר דער סטאַ־טיסטיק פון עסטרייכישען יודענטום, ווי אויך פאַר פערגלייכען די היסטאָ־רישע סטאַטיסטיק. די היסטאָרישע סעק־ציע האָט 3 אויפגאַבען: א) צונויפשטע־לען אַ גענויע ביבליאָגראַפיע צו דער געשיכטע פון עסטרייכישען יודענטום, ב) זאַמלען אויסשניטען פון דער ליטע־ראַטור און פרעסע, ג) אַרויסגעבען אַר־כיוו־מאַטעריאַלען וועגען דער יודישער געשיכטע אין וויען. די בעזונדערע אַר־בייטען זענען שוין צוטיילט געוואָרען צווישען די אָנטיילנעהמער.

אַרעסטירט אַ יודישען אַרטיסט אין קאָוונע.

ק אָ וו נ ע, 2 (י.ט.אַ. טעלעגראַפיש) דאָ איז אַרעסטירט געוואָרען, פון יו־דישען געזעלשאַפטליכען טעאַטער אין קאָוונע דער אַקטיאָר קרעמער, וועלכען מען בעשולדיגט אין קאָמוניזם. עס שטעלט זיך אָבער אַרויס, אַז קרעמער האָט נישט אָנגעהערט צו דער קאָמו־ניסטישער פאַרטיי.

פרידריך ניטשע און די אַנטיסעמיטען.

אַ בריף צו טעאָדאָר פריטש מיט 40 יאָהר צוריק.

ל ײ פ צ י ג. (יט"אַ). דער בעקאַנטער לייפציגער אַנטיסעמיט טעאָדאָר פריטש, וואָס האָט איצט אַרויסגעגעבען אַ יו־בילײ־נומער פון זיין צייטשריפט „האַ־מער" האָט אין דעם דאָזיגען נומער פערעפענטליכט אַ בריף, וואָס ניטשע האָט צו איהם געשריבען מיט 40 יאָהר צוריק. דער בריף איז אַן אויסדרוק פון טיפער פעראַכטונג לגבי די אַנטי־סעמיטען.

דער ווערטליכער טעקסט פון בריף איז פאָלגענדער:

ניטשע דעם 29־טען מערץ 1887 י. זעהר געעהרטער הער!

ביילעגענד שיק איך אייך צוריק די 3 נומערען פון אייער צייטונג, וואָס איך האָב ערהאַלטען און איך דאַנק אייך פאַר דער געלעגענהייט, וועלכע איהר האָט מיר געגעבען צו וואַרפען אַ בליק אויף'ן פּרינציפּען־ווירוואר פון דער דאָזיגער וואונדערליכער בעווע־גונג. דאָך בעט איך אייך מעהר נישט בעעהרען מיר מיט ווייטערדיגע זענ־דונגען, איך האָב מורא פאַר מיין גע־דולד. גלויבט מיר: די דאָזיגע אָבשטוי־סענדע פלוידערייען פון נאַאיווע דילע־טאַנטען וועגען ווערט פון מענשען און ראַסען, דאָס דאָזיגע אונטערוואַרפען זיך די „אויטאָריטעטען" וואָס ווערען אָבגעוואָרפען מיט אַ קאַלטער פעראַכ־טונג דורך יעדען דענקענדען מענשען. די דאָזיגע אָבסורדאַלע פעלשונגען פון פוסטע בעגריפען וואָלט מיר געקאָנט אויפרעגען און אַרויסשטויסען פון דער איראָנישער גלייכגילטיגקייט מיט וועל־כער איך האָב זיך ביז איצט צוגעקוקט צו דעם פאַריזעאיזם פון די איצטיגע דייטשען, און ענדליך ווי מיינט איהר, וואָס פיהל איך ווען די אַנטיסעמיטען נעמען אויפ'ן צונג דעם נאָמען זאַראַ־טוסטראַ?.. אייער איבערגעגעבענער

דר. פר. ניטשע.

פאַר גלאָריפיצירען דעם ראַטענוי־מאָרד

הערט דער שריפטשטעלער בינג פער'משפט צו 3 חדשים.

מ י נ כ ע ן (י.ט.א.) אויפ'ן סמך פו געזעץ וועגען שוץ פון דער רעפּובליק זענען צוגעצויגען געוואָרען צו גערִיכט־ליכער פעראַנטוואָרטליכקייט די רעדאַק־טאָרען מאַלצער און ווייס, ווי אויך דער שריפטשטעלער בינג, וועלכער האָט פערעפענטליכט אַרטיקלען אונטער'ן קעפּעל „צוויי וועלטען". אין די דאָזיגע אַרטיקלען האָט בינג שאַרף אָנגעגריפען די „ווײמאַרישע יו־דישע קאָנסטיטוציע" און האָט גלאָרי־פיצירט די ערמאָרדונג פון ערצבערגער און ראַטענוי. דאָס געריכט האָט פער־אורטיילט די שולדיגע אויף 3 חדשים תפיסה.

געשטאָרבען די מוטער פון צעפּעלין־אינזשעניער.

פ ר אָ ג (י.ט.א.) די טעג איז דאָ געשטאָרבען די מוטער פון אינזשיניער קאַרל אַרנשטיין, וועלכער איז דער שעף־קאָנסטרוקטאָר פון די לופט־באַלאָ־נען — סיסטעם „צעפּעלין". די פער־שטאָרבענע איז געווען אַ בכבוד'ע יו־דישע זקנה.

אַ גרויסע שרפה מיט מענשליכע קרבנות אין טשיקאַגאָ.

ט ש י ק אָ ג אָ. 2 (י. ט. אַ. טעלעגראַ־פיש) דאָ איז פאָרגעקומען אַ שרעקליכע עקספּלאָזיע, וואָס האָט פעראורזאַכט אַ גרויסע שרפה. 4 בנינים זענען פער־ברענט געוואָרען, 8 יודישע נפשות זענען אומגעקומען אין די פלאַמען.

שלום צווישען די יודישע קהלות אין אונגאַרן.

ב ו ד אַ פ ע ש ט. 2 (י. ט. אַ טעלע־גראַפיש) אַלס פּרעזעס פון דער אונגאַ־רישער רעפאָרמירטע יודישע קהלה, איז געוועהלט געוואָרען ד"ר מאָזע.

די דאָזיגע וואַהל איז אַ נצחון אי־בער די אַסימילאַטאָרען און אַנטיציו־ניסטען.

איצט ווערט צוריקגעשטעלט דער שלום צווישען די יודישע קהלות אין אונגאַרן.

וויענער קהלה פּראָטעס־טירט געגען פּאָגראָם־פּלאַקאַטען.

ו י ע ן, (י.ט.א.) אויפ'ן פּראָטעסט פון דער קהלה־פערוואַלטונג ביים ווי־נער בירגער־מייסטער זייט געגען דעם, וואָס די שטאָטישע פּלאַקאַטירונג־געזעל־שאַפט נעהמט אָן צום פּלאַקאַטירען אויף די וויענער גאַסען די פּאָגראָם־פּלאַקאַטען פון האַקענקרייצלערישען וואָכענבלאַט „פאָלקס־קאַמף", האָט דער בירגערמייסטער געענטפערט, אַז אויך ער פערורטיילט די דאָזיגע שענדליכע פּלאַקאַטען, אָבער דער קאָנטראַקט פון דער וויענער שטאָט־פערוואַלטונג מיט דער פּלאַקאַטירונגס־געזעלשאַפט גיט נישט דער שטאָט־פערוואַלטונג די מעג־ליכקייט צו צענזורירען דעם תוכן פון די פּלאַקאַטען.

קאָפּ־ ווייטאָג און שווינדעל,

ווי אויך מאָגען־פערדאָרבונג, לעבער־קראַנקהייטען, נירען, גאַל־שטיינער, רעוומאַטיזם, אַרטעריטיס, העמאָרידען־וועהמאַ־טען קומען ... דורך ... שאַרף־וועקס־לונג און פעראורזאַכונג ... אין ...ליכען אָרגאַניזם.

ZIOŁA Z GÓR HARCU D-ra LAUERA

... צו אַ ... ווירקען דער ... אַ ... דער ...

ZIOŁA Z GÓR HARCU D-ra LAUERA

בעזייטיגען פון אָרגאַניזם די נישט פערדייטע רעשטלעך, ווי אויך בעקעמפען דאָס שאַפען זיך פון פערזעצונגען, וואָס איז גורם צו רעוומאַטיזם און אַטרעטיום.

ZIOŁA Z GÓR HARCU D-ra LAUERA

בעזייטיגען און פערהיטען דאָס שאַפען זיך פון גאַל־שטיי־נער און פערמילדערן די העמאָרויד־שמערצען.

די פרייזען אַ האַלבע שאַכטעל 1.50 זל.

אַ דאָפּעלטע שאַכטעל 2.50 זל.

צו בעקומען אין אַלע אַפּטייקען און אַפּטייק־סקלאַדען. 156

פערקויפט נישט אייערע דיוואַנעס

44 מעבעל 44

פעלצען, נײ־מאַשינען סאַמאָוואַרען א. אַז. וו. בעפאָר איהר איבערצייגט אייך נישט ביי די פירמע,

44 Ch. ŁAZNIK 44

גדאַנסקאַ (דלוגאַ)

בעמערקונג: ביי מיר איז שטענדיג אויף לאַגער פערשידען

מעבעל, שיין, גוט! און ביליג!

בעקאַנטמאַכונג.

היינט דינסטאָג, דעם 3. מאַי פון 10 אַ זייגער פריה הויבט זיך אָן

די פּייערונג

פון פונדאַמענט־לייגען און איבערבויען פון די שוהל

„באר־מרים", נײע־זאַרזשעווסקאַ 18, (גייערס ראַיאָן)

צו וועלכער אַלע מיטגלידער, אויך סימפאַטיקער, ווערען העפליך געבעטען צו קומען און בייוואוינען אונזער פייערונג.

מיט אַכטונג דער ראַמיטעט. 906

וואָהלינער שוהל, וואָלטשאַנסקאַ 6.

אויפ'ן אַלגעמיינעם פערלאַנג, וועט היינט, דינסטאָג אָוונד אין דער וואָהלינער שוהל (וואָלטשאַנסקאַ 6) דער בעריהמ. טאַלאַנטפולער 14־יעהר גער חזן

אבא ראטה

פון טשערנאָוויץ (רומעניען) צום לעצטען מאָל אין לאָדז ווידער אַמאָל מעריב דאַווענען, ספירה־ציילען און רעליגיעזע תפילות פאָרזינגען: 1) אתה נגלית; 2) וביום שמחתכם; 3) יהי רצון פון ר"ח בענטשען; 4) מי שבירך.

קאַרטען צו בעקומען פון 3 אַ זייגער נאָכמיטאָג אין דער וואָהלינער שוהל.

בעמערקונג: דער באַלקאָן איז ספּעציעל פאַר פרויען רעזערווירט. 916

וואָרינגטאָן

בעשטעהענד פון 3 צימערן און קיך:

מיט זעמטליכע בעקוועמליכקייטען, פעטריקאָווער 236, פון זאָפּאָרט צו פערמיטען, צו ערפאַהרען ביי לעהים אין ברושעווינסקי, בריזשעזינאַ 5/3 שענקיעוויטשאַ 163, טעלעפ. 738 און 45־56.

פּריוואַט ביי ה' ברושעווינסקי, ליפּאָוואַ 20 טעל. 40־24. 913 אַ

וויכטיג פאַר הויז־בעזיצער!!!

און בוי־אונטערנעהמער!

עקסעלזיאָר־פוסבאָדען, שטופען, צעמענט פּלאַטען, בורמען און קאַנאַליזאַציע־רעהרען, איז שטענדיג צו בעקומען ביי די אַלטע בעוואוסטע פירמע

D. PRUSZYNOWSKI, ŁÓDŹ, LIPOWA 31. — Telefon 46-28. —

בעמערקונג: עקסעלזיאָר פוסבאָדען ווערט געלעגט אויף האָלץ־ אָדער צעמענט־בעטאָן, פוגען־פריי. האַלט זיך שטענדיג וואַרים, פייערזיכערונג און עס פערהיט אויך פון שוואַמען. 909

לונגען־קראַנקהייטען!

רעקאָמענדירט דורך די ה"ה דאָקטוירים

Balsam Thlocolan Aqe

ביי סוכאָטעס, בראָנכיט, הוסט פערליימטערט ביי פלעגמאַ, פערשטאַרקט דעם אָרגאַניזם און דעם זעלבסטגעפיהל פון קראַנקען, פערגרעסערט די וואָג פון קערפּער

„Balsám Thlocolán Aqe" פערקויפען אַפּטייקען.

פערלאַנגט נור אין אָריגינעלער פּאַקונג פון דער אַפּטייק 1492

A.Gąsecki w Warszawie, ul. Leszno 41

דאַמעס און צאָהנטעכניס

י. ביטענסקי

5 קאָנסטאַנטינער 5

נעהמט אָן אַלע טאָג פון 9 פריה ביז 8 אָוונד.

פרייזען ביליגע! בעראַטונג אומזיסט

שווינט אייער געלד!

און קויפט

שירמס און שטעקענס

נור אין דער שירם־ווערקשטעל פון

ס. פיינענבוים,

נאַרוטאָוויטש 19 (רזשעלנאַ)

ווייל איהר קענט דאָרט קויפען מיט 25% ביליגער ווי אַנדערש. בעסטע אויספיהרונג.

בעמ.: מ'ווערט אָנגענומען אַלע רעפּאַראַטורען ווי אויך איבערציהען

LEKARZ-DENTYSTA צאָהן־אַרצט

St. GELBERG

זאַכאָדניאַ 15, טעל. 31־08

האַלט גאַנץ פערנאַכלעסיגטע ציינער און מונד־קראַנקהייטען. צאָהן־ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט־בעשטראַהלונג, ספּעציע־לער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציינער. נעהמט אָן פון 9—12 פאָרמיטאָג און פון 3—7 אַ זייגער אָוונד. ביליגע פרייזען. 1481

טליתים־פאַבריק

פּייסאַרעמונג פון וואָלענע, האַלב־וואָלענע זיידענע טליתים פון פּאַלקישע, ווי אויך טליתים־קטנים הורט און דעטייל מיט אויספער־טיגונג, אויך גאַרטלען, שפּאַניעס און ציצית

צו בעקומען ביליגער ווי איבעראַל

ביי א. ה. צישינאָווסקי, קאַמיענאַ 1,

אין צווייטען הויף פאַרטער. קומט און איבערצייגט אייך! 298

בעמערקונג: ס'ווערען אויך אָנגענומען אַלטע טליתים צו וואַשען.

לאדז. 3. מאי. 1927

פראגען פון טאג.

נייע שטייערן? — מיר און די אוקראאינער. — מוסאליני'ס ארבייטס-מאניפעסט.

מיר ווייסען נישט צי ס'איז אמת, אבער צייטונגען מעלדען, אז די אמעריקאנער פינאנסיסטען, וואס דארפען איצט פאר פוילען געבען א הלואה, פאדערען, דאס די רעגירונג זאל פערגרעסערען די שטייערן מיט 300 מיליאן זלאטיס א יאהר און אז די פאדערונג ווערט איצט ערנסט בעטראכט אין ווארשא. מיר כאפען זיך אן ביים קאפ און מיר דערמאהנען זיך: א פראטעסט געשריי הילכט איצט דורך דעם גאנצען לאנד געגען דעם אומברחמנות'דיג הויך אויסגעמאסטענעם אבראטאווי שטייער. נישט בלויז יודען, נאר אויך קריסטען פראטעסטירען און ווארשאווער מאנופאקטוריסטען דראהען מיט א פראטעסט שטרייק.

פון אומעטום קומען דעלעגאציעס אין דעפעשען צום פינאנץ מיניסטער און ערקלערען, אז די סוחרים און האנדווערקער זענען נישט אימשטאנד דעם שטייער צו בעצאהלען און די רעגירונג וועט נישט טארען, נישט קענען איבער דעם דאזיגען פראטעסט-געשריי אריבער-געהן צו דער טאג-ארדנונג. דער מיטעלשטאנד אין פוילען איז צוליב די הויכע שטייערן שוין רואינירט, ווייטער קען און טאר דער רואין נישט געהן. צו דער זעלבער צייט קומען נאר טרויעריגע מעלדונגען וועגען די אויסזיכטען פון היי-יאהריגען תבואה-געראטעניש. די רעגענס האבען פערדארבען א גרויסען טייל פון דער זריעה; שוין רעכענט מען איצט מיט א ווייניגער ווי א מיטעלען, אויב נישט שלעכטען געראטעניש. האט דער פויער ביי אונז נישט קיין געלד, קען קיינער גאר נישט פערדינען. איז דאן אין אזעלכע אומשטענדען מעגליך צו רעדען וועגען נאך מעהר פערגרעסערען די שטייערן? די אויסגאבען פערמינדערט, דעם בודזשעט פערקלענערט, ווארפט נישט ארויס קיין געלד פאר אומנוציגע צוועקען און חלומ'ט אפילו נישט איהר ווארשאווער הערען דערפון, אז איהר ווערט איצט נאך מעהר ווי פריהער קענען ארויסדרעסען פון אונזער בעפעלקערונג!

* * *

דאס אוקראאינישע „דילא" שטעלט ארויס די פאדערונג, אז ביי די קומענדיגע געמיינדע-וואהלען זאלען אויך די אוקראאינער בעקומען א געהעריגע פערטרעטונג אין שטאט-ראטען און די דאזיגע פאדערונג איז געוויס א גערעכטע. סוף כל סוף לעבען די אוקראאינער אין מאנכע שטעט אין א גענוג גרויסער צאהל און עס וואלט זיכער געווען א יושר, אז דאזיגע אוקראאינישע מינאריטעטען אין די שטעט זאלען האבען א געהעריגע פערטרעטונג אין די שטאט-ראטען.

נישט נאר וועלען די יודען זיך נישט ענטקעגען-שטעלען דער דאזיגער גערעכטער פאדערונג, נאר וועלען מיר אויך האבען אין זין, אז אין אונזער אינטערעס ליגט א צוזאמענלעבען אין פריינדשאפט און שלום מיט אוקראאינישען פאלק. פון דעם ביז דערצו, אז מיר יודען זאלען פון אונזער אייגענעם בעזיץ-שטאנד אפגעבען א געוויסען טייל פאר די אוקראאינער, איז אבער נאך א ווייטער וועג. קודם כל מוזען מיר אכטונג געבען דערויף, אז מיר אליין זאלען אומעטום בעקומען די אונז געהעריגע צאהל מאנדאטען אין די שטאט-ראטען, וואו עס ענטשיידען זיך גאר וויכטיגע יודישע אינטערעסען און דאס טארען אונז אויך די אוקראאינער נישט פעראיבעל נעהמען. האט דאס „דילא" נאך אלע זיינע איבערפאלען אויף די יודען און ציוניסטען אזוי אויסגעפאסט די לאגע, דאן קענען מיר זיך גאר פערשטעהן. אויב נישט, דאן האט זיך די אוקראאינישע צייטונג אביסעל צו לייכט געמאכט איהר אויפגאבע.

* * *

מוסאליני האט ליב שטארקע און גרויסע ווערטער. מיט מעהר 700 יאהר צוריק האבען די ענגלישע בירגער געצוואונגען זייער קעניג, אז ער זאל זיי געבען די „גרויסע כארטע פון פרייהייטען" די ערשטע קאנסטיטוציע, וואס האט געזיכערט די פרייהייט פון די בירגער אין ענגלאנד. איצט האט מוסאליני ארויסגעגעבען די „גרויסע כארטע פון ארבייט" וואס זאל רעגולירען דאס פערהעלטניס צווישען קאפיטאל

וו. לאצקי-בערטאלדי. \ צום 25-יאהריגען יובילעע / זיין לעבען און ווערקע

א מערקווירדיג אינטערעסאנט לעבען, וואס איז פונ'ם ערשטען טאג פון געבוירען פערבונדען מיט געפאהרען און ציהט זיך דורך ווי א שנור דורך דעם גאנצען יודישען וועלטעל אין א רייה לענדער פון דער וועלט. א לעבען, וואס איז בסדר אימפולסיוו. אין בעוועגונג און טעטיגקייט. עס פלעכט זיך דורך די געזעלשאפטליכע ארבייט מיט דער ליטעראַרישער און אומעטום איז עס ברייט, כמעט גארנישט יודישלעך, עס פלייצט אריבער שטרעמונגען און פארטיי-ראמען און גייט ווי א שטראם בכל תפוצות ישראל אומעטום וואו יודען געפינען זיך; אלץ, וואס יודען אלס אומה, אלס כלל אינטערעסירט — אלץ געפינט א נ'ארט אין מעשים און ווארט אין דעם טעמפעראמענטפולען, תמיד בעוועגליכען, ליידענשאפטליכען קעמפער און טוער, דענקער און שריפטשטעלער — וו. לאצקי-בערטאלדי.

* * *

א פינסטערע צייט.

דער צאר אלעקסאנדער 3טער איז ארויף אויפ'ן טראהן. דרום-רוסלאנד ווערט פערפלייצט פון יודישע פאגראמען. אויך אין קיעוו, אין דער גרויסער שטאט, וואס שטייט אין הארץ פון תחום, אין דעם לעבענס-נערוו פון דרום-מערב קאנט, אין דער שטאט, וואו יודען האבען נישט קיין וואוינרעכט, אבער רעכט פאגראמירט צו ווערען האבען זיי, אט דארטען דערזעהט וו. לאצקי-בערטאלדי דאס ערשטע מאל די ליכטיגע שיין — עס רעדט זיך אזוי די ליכטיגע: ביי פערהאקטע לאדענס, ווען אין דער לופטען הענגט דער פאגראם-שרעק איז זיין געבורט געשעהן דעם ערשטען מאי 1881. — דער בכור ביי זיינע עלטערן אליהו און רבקה. ביי די זעלביגע פערמאכטע לאדענס איז דער ברית פארגעקומען. וואס דערמאנט אן די בעריהמטע כל נדרי-נעכט מיט יאהרהונדערטער צוריק אין שפאניען..

איניכען פאהרען אריבער די עלטערן אין ריגע, וואו עס גייען דורך די קינדער-יאהרען, די ערשטע יוגענד און עס קומט פאר דער אנהויב פון דער פרוכטבארער און אינטענסיווער טעטיגקייט פון ווילי ק לאצקי — דער שפעטעריגער וו. לאצקי-בערטאלדי.

ווילי ק לאצקי בעקומט די ערשטע ידיעות אין יודישקייט ביי זיינעם אנ'עלטער-פעטער א מלמד, אנ'אינטערעסאנטער טיפ פון א זשאגערער משכיל קלמן מאריענהאף (וועגען איהם האט דוד פרישמאן געשריבען א פעליעטאן אינ'ם „הדור"). וו. בעזוכט די בעוואוסטע בערמאנס רעאל-שול, פון דארטען גייט ער אריבער אין דער ריגער שטאטישער רעאל-שול און נאכ'ן ענדיגען קומט ער אן אין ריגער פאליטעכניקום.

אין יענער צייט האט זיך דער צענטער פון דער רעוואלוציאנערער בעוועגונג אפגעשפיגעלט אין די הויכשולען, וואו דער גרעסטער טייל פון דער סטודענטענשאפט איז געווען פערכאפט פון די רעוואלוציאנערע אידעען.

א גאנצער נעץ פון סטודענטען-קרייזלעך האבען די אידעען פראפאגאנדירט און האבען געפונען זייער אויסדרוק אין די אפטע רעוואלוציאנערע ארויסטרעטונגען פון די סטודענטען ביי פערשידענע פאלען. צוליב אזא מין ארויסטרעטען איז ווילי ק לאצקי אויסגעשלאסען געווארען פון ריגער פאליטעכניקום.

נאך אין די פריהע יוגענט-יאהרען האבען די ארומיגע בעוואונדערט דעם שטענדיג פערטראכטען יונגענמאן, וואס האט צוזאמען מיט א קלאהרען קאפ און לאגישען דענקען פערמאגט אויך א סך טעמפעראמענט פאר געזעלשאפטליכער טעטיגקייט. ארום איהם האט זיך תמיד גרופירט די לעבעדיגסטע און בעסטע טיילען פון דער ריגער יוגענט. א סך פון ווילי ק לאצקי'ס דעמאלדיגען קרייז פערנעמען היינט אנ'ארט אין אלגעמיינעם, ווי אויך אין ריגער יודישען געזעלשאפטליכען לעבען.

א געוויסע צייט איז ווילי ק לאצקי געוועזען פערכאפט מיט אחד העם'ס אידעען, וועלכע ער האט פראפאגאנדירט אין זיין קרייז.

נאכדעם, ווי מען האט וו. לאצקי אויסגעשלאסען פון פאליטעכניקום איז ער אוועק קיין בערלין. דא בעגעגענט ער זיך מיט'ן צוואוסטען ד"ר נחמן סירקין, מיט וועלכען ער גרינדעט די ארגאניזאציע „חרות" און גיט ארויס דעם זשורנאל „דער המון" - דער ערשטער געדרוקטער ארגאן אין יודיש. וואס פרובט ליגען דעם גרונטשטיין פונ'ם סאציאליסטישען ציוניזם. דעם זשורנאל „המון" פיהרט לאצקי אליין אריבער אויף אנ'אומלעגאלען אופן קיין רוסלאנד דורך ווילקאוויסק. די עקזעמפלארען פונ'ם זשורנאל האט ער ארום זיך אנגעטון ווי א פאנצער און אזוי אריבער דעם גרעניץ.

פונ'ם יאהר 1903, ווען לאצקי איז צוריקגעקומען אין רוסלאנד, האט ער זיך בעזעצט אין יודישען תחום און האט געפיהרט אנ'אונטערערדישע ארבייט אין די קרייזלעך פון די דעמאלדיגע „פועלי-ציון". שפעטער האט ער גענומען אנ'אנטייל אין דער קאנפערענץ פון דער יודישער נאציאנאל-רעוואלוציאנערער „וואראזשדעניע" אין קיעוו. אין יאהר 1904 נעמט ער אנטייל אין אדעס אין דער אומלעגאלער קאנפערענץ אויף צו ארגאניזירען א זעלבסטשוץ געגען די יודישע פאגראמען. די קאנפערענץ איז ארעסטירט געווארען. נאכ'ן בעפרייען ווערט די קאנפערענץ ווייטער געפיהרט און עס ווערט בעגרינדעט די ציוניסטיש-סאציאליסטישע ארבייטער-פארטיי (ס. ס.) אין וועלכער לאצקי איז איינער פון די אנפיהרער, און פערזוכט דעם טעם פון טורמעס אין אדעס, ווארשא, ווילנא, ריגא.

אין יאהר 1906 זעהען מיר איהם אויפ'ן אינטערנאציאנאלען סאציאליסטישען קאנגרעס אין שטוטגארט, וואו ער טרעט אויף פאר די גדולים פון וועלט-סאציאליזם און פערטיידיגט דעם פארשלאג, מען זאל צולאזען אין צווייטען אינטערנאציאנאל די „ס.ס.". זיין רעדע מאכט א רושם און די „ס. ס." פארשטעהער ווערען צוגעלאזען אויפ'ן קאנגרעס.

לויט זיין טעמפעראמענט און פערזאן קען אבער לאצקי לאנג נישט בלייבען אין די ראמען פון א פארטיי און אין יאהר 1907 פאהרט ער צוליב ענינים פון דער יודישער עמיגראציע קיין אמעריקע, וואו ער הילט אפ א בעראטונג צוזאמען מיט'ן בעריהמטען שריפטשטעלער ישראל זאנגוויל און דעם באנקיר און פילאנטראפ דזשייקאב שיף.

פון דעמאלסט אן איז לאצקי'ס געזעלשאפטליכע טעטיגקייט געווארען אנ'אלגעמיינע וועלטלעך-יודישע; נישטא קיין איין יודישע געזעלשאפטליכע אונטערנעהמונג אין וועלט-מאסשטאב, לאצקי זאל נישט שפילען אין איהר איינע פון די הויפטראלען. אט זעהט מען איהם אין דעם אמאליגען פעטערבורג, אט אין פאריז, אין ווין און אין לאנדאן, און וואו נישט?

נאך דער רעוואלוציע פון יאהר 1917 איז לאצקי איינער פון די גרינדער פון דער „פאלקס-פארטיי", וואס איהר אלגעמיינע פלאטפארם האט ער אנגעצייכענט נאך אין יאהר 1913 אין זיין ארטיקעל „כלל ישראל פאליטיק" אין דער „יודישער וועלט". שפעטער בעזעצט ער זיך אין קיעוו, וואו ער פיהרט זיין געזעלשאפטליכע טעטיגקייט. אין יאהר 1918 בעת דר. זילבערפארב, דער מיניסטער פאר יודישע ענינים גייט אוועק אין דימיסיע, ווערט לאצקי אויף זיין ארט אויסגעקליבען דורך דער יודישער דעמאקראטיע. אלס מיניסטער גיט זיך איהם דערמאלסט איין צו פערברייטערן די יודישע אויטאנאמיע אויף ענינים פו. דער אויסערליכער פאליטיק און זיך איינצושטעלען פאר די אינטערעסען פון די רומענישע יודען. נאך דער איבערקעהרעניש פון גענעראל סקאראפאדסקי פערלאזט לאצקי זיין אמט. ער שפילט א גרויסע ראל אין יודישען נאציאנאל-ראט און אין דער נאציאנאלער פערזאמלונג אין אוקראינע.

אין יאהר 1921 קומט ל. אלס היימלאזער פון רוסלאנד. ער בעזעצט זיך אין בערלין און נעמט ווידער א טיכטיגען אנטייל אינ'ם יודישען געזעלשאפטליכען לעבען. אין יאהר 1923 — 24 פאהרט ער אין שליחות פון דער יודישער וועלט-הילף-קאנפערענץ קיין ארגענטינע און טשילי. אין יאהר 1926 מאכט ער א צווייטע רייזע קיין דרום-אמעריקע, וואו ער בעזוכט בראזיליען, אורוגוואי, ארגענטינע און פאראגוואי. די דאזיגע נסיעה האט ל. אונטערגענומען אין שליחות פון „עמיגדירעקט" אלס אנטיילנעמער אין דער פעלקערבונד-קאמיסיע אויף אויסצופארשען די עמיגראציע- און קאלאניזאציע-מעגליכקייטען אין דרום-אמעריקע.

* * *

דעם רינג פון זיין געזעלשאפטליכער און ליטעראַרישער טעטיגקייט האט וו. לאצקי-בערטאלדי אנגעהויבען צו שמידען אין ריגע און אט איצט — נאך לאנגע יאהרען וואנדערן איבער שטעט און לענדער, איבער'ן גאנצען פראנט פונ'ם יודישען לעבען, האט ער זיך צוריק אומגעקעהרט אין זיין פאטערשטאט, וואו ער פערנעמט דעם חשוב'ן ארט אלס רעדאקטאר פון „פריהמארגען" און וואו עס ווערט איצט פייערליך בעצייכענט די תקופה פון זיין 25 יאהריגער טעטיגקייט.

מ. ק-י.

א ניי אראבישע פארטיי אין עבר-הירדן.

ירושלים, (יט"א) אין אמאן איז פארגעקומען דער ערשטער עפענטליכער פרויסטעריס פון דער ניי געשאפענער „פאלקס פארטיי" פון „עבר הירדן".

בעת דער פייערליכקייט זענען געווען אנוועזענד עמיר אבדולאה, די מיטגלידער פון דער רעגירונג, דער הויפט אנפיהרער פון דער ארמעע, ווי אויך פיל נאטאבלען.

א נייע ווערק וועגען העברעאישער פילאלאגיע.

סאפיא, (יט"א) דער אויטאר פון ווערק וועגען דער געשיכטע פון יודען אין טערקיי שלמה ראזאנעס, וואס איז אויך דער מזרח קארעספאנדענט פאר דער נייער דייטשער ענציקלאפעדיע האט איצט פערענדיגט א נייע ווערק וועגען דער העברעאישער פילאלאגיע. דער אויטאר קומט צום אויספיהר, אז די העברעאישע שפראך איז די עלטסטע אויף דער וועלט.

לויט דער איניציאטיווע פון די „בני ברית"-לאזשען אין בולגאריען איז געשאפען געווארען א קאמיטע צו זאמלען די נויטיגע געלד-מיטלען, כדי צו פערעפענטליכען דאס ווערק פון שלמה ראזאנעס.

און ארבייט, ד. ה. לעזען די סאציאלע פראגע אין איטאליען.

דער פאשיזם אלס געגנער פון דעם סאציאליזם שטעלט זיך דא אויף דעם שטאנדפונקט פון פריוואטען אייגענטום און פריוואטער איניציאטיווע, וועלכע ער בעטראכט אלס די וויכטיגסטע קראפט אין דער עקאנאמישער ענטוויקלונג פון דעם פאלק. צוגלייך זיכערט אבער דער פאשיזם אין זיין „כארטע פון ארבייט" די רעכט פון פראפעסיאנעלע ארבייטער-פערבאנדען און אויך דאס רעכט פון די ארבייטער אויף פערשידענע סאציאלע רעפארמען, ווי פערזיכערונג געגען אומגליק-פאל, ארבייטס-לאזיגקייט, בעסערע ארבייט-בעדינגונגען וכדומה. נאך אלע געשרייען, פאנטאסטישע טריומף-דעמאנסטראציעס און אילומינאציעס, גלייך מוסאליני וואלט דא גאט ווייסט וואס פאר א נסים האבען אויפגעטון, ענטהאלט די „גרויסע כארטע פון ארבייט" גאר קיין נייעס נישט. אויך נאך דער „כארטע" וועט די סאציאלע פראגע נישט אויפהערען צו עקזיסטירען אין איטאליען, ווייל מוסאליני'ס פויסט קען זי אויף א געוויסער צייט דערדריקען, זיינע שטארקע און גרויסע ווערטער קענען זי אבער באין אופן פון דער וועלט נישט אפשאפען.

דעפ. מ. פראסטיג.

ערעפנונגס-פייערונג פון א נייער סינאגאגע.

מיט רעדעס טרעטען ארויס עטליכע גלחים.

ניו-יארק. (יט"א.) דער בישאף מאנינג פון ניו יארק און קארדינאל הייס דער פיהרער פון דער קאטוילישער קירכע האבען אנטייל גענומען אין דער פייערונג פון חנוכת-הבית פון דעם פארק עוועניאס סינאגאגע.

בישאף מאנינג האט אין זיין רעדע געזאגט, אז אלע מענשען זענען די קינדער פון איין גאט. די מנורה, וואס ער זעהט אין דער נייער שוהל איז אויך דא אין זיין קאטעדראל און איז די מתנה פון ה' אדאלף אקס. די יודען פראטעסטאנטען און קאטאליקען בעטען אלע צו איין גאט, זיי ווערען אלע בעאיינפלוסט דורך יודישע נביאים און ער האפט, אז די, מיטגלידער פון די דריי רעליגיעס וועלען לעבען צווישען זיך אין דער גרעסטער הארמאניע און ברידערשאפט. דער פארזיצער פון שטאט-ראט וואקער האט אויסגעדריקט זיין פרייד צו זעהען ווי די פערטרעטער פון די דריי רעליגיעס ווייזען ארויס געגענזייטיג די טיפסטע פריינדשאפט.

פירמע פון כשר-ווארשט מאהנט 180,000 דאלאר

ענטשעדיגונג פון א פלייש-הענדלער-פירמע.

טשיקאגא (יט"א) א בעקאנטע טשיקאגער פלייש-האנדעל-פירמע איז אנגעקלאגט געווארען, אז זי האט מאנאפאליזירט דעם כשר-פלייש האנדעל אין די פעראייניגטע שטאטען און קאנאדע. די אנקלאגע נעגען דער פירמע איז אריינגעטראגען געווארען פון דער כשר - ווארשט-פירמע אין כשיקאגא, וועלכע פאדערט א סומע פון 180,000 דאלאר אלס ענטשעדיגונג. די ווארשט פירמע האט אויך פערלאנגט, אז די פלייש-פירמע זאל נישט שטערען דעם כשר'ן האנדעל און דאס געריכט האט די פאדערונג צייטווייליג בעשטעטיגט.

די אינטערעסען פון ווארשט-פירמע ווערען פערטרעטען דורך דער אדוואקאטען-פירמע שאפירא און קאלקס. אהרן שאפירא, וועלכער פיהרט א פראצעס געגען דעם אנטיסעמיט הענרי פארד איז א מיטגליד פון דער דאזיגער אדוואקאטען-פירמע.

נייער פאָלקסבלאַט 3 מאַי 1927.

דאָס לאָדזער לעבען

נייער פאָלקסבלאַט 3, מאַי 1927.

7 יודישע נפשות שטאַרבען אויס!

הונגער, שווינדזוכט, אהן א דאך איבערן קאָפּ!

האַרצרײַסענדע אומגליק פון א יודישע פאַמיליע אויף פעפער-גאַס 10.

צו דער אויפמערקזאַמקייט פון כלל-טוער, קהלה און רעגירונגס-קאַמיטעט!

לאָדזער, צי ווייסט איהר אַלץ וואָס ס'טוט זיך אין אייער מיטען, פאַר אייער נאָז!?

ניין! איך בין זיכער, אַז נישט ווייל אויב איהר וואָלט געוואוסט וועגען די הימעלשרייענדע פאַקטען, וואָס שפּילען זיך אָפּ פאַר אייערע אויגען, וואָלט איהר זיכער נישט געשוויגען.

אַלזאָ הערט איהר לאָדזער 180 טויזענד קעפּיגע יודישע בעפעלקערונג מיט איהר קליינע און גרויסע גבירים; הער לאָדזער יודישע קהלה מיט אַלע פּראַקציעס און פּראַקציעלעך; הער: לאָדזער רעטונגס-קאָמיטעט, וואָס איז אַ מוסטער-אינסטיטוציע פאַר פיל אַנדערע. הערט און שטוינט:

פאַר אייערע אויגען שטאַרבט אָפּ אַ משפחה פון 7 יודישע נפשות, אַ מאַן, אַ פרוי מיט 5 קליינע קינדערלעך צווישען 2 און 10 יאָהר, די מענשען שטאַרבען אין בוכשטעבליכען זין פון וואָרט! שטאַרבען „בכבוד" און בעאונרוהיגען אייך נישט, אפשר וואָלט איהר זיי איצט יאָ אַ ביסעל „בעאונרוהיגט" און זיי נישט דערלאָזט דאָס „פערגעניגען פון בכבוד'ען שטאַרבען".

נאָר זאָלען מיר דערצעהלען די געשיכטע כסדר.

מיט 5 יאָהר צוריק איז געקומען קיין לאָדז אברהם טאַשמאַ מיט אַ פרוי און 2 קינדער, סיי ער און סיי די פרוי זענען ביידע געווען וועבער, זיי האָבען זיך געווענדעט צו זייערס אַ קוזין, אַ לאָדזער בעלוטער פאַבריקאַנט יעקב דוד ליפשיק נאָך אַרבייט. ה' ליפשיק האָט נאַטירליך נישט אָפּגעזאָגט און זיי געגעבען אַרבייט ביי זיך אין דער פאַבריק, און ביז זיי וועלען זיך „דאָראַבּיען" צו אַ וואוינונג, האָט ה' ליפשיק ערלויבט די פאַמיליע צו „וואוינען" אין אַ ווינקעל פון דעם צימער, אין וועלכען עס געפינט זיך ליפשיץ'ס פאַבריק, וואָס בעשטעהט פון 3 וועבשטוהלען. אַ שער-ראַהם עמליכע שאַהלען און טרייב-רעדלעך.

אַזוי האָט די פאַמיליע פון טאַשמאַ געוואוינט אין דעם ווינקעל, די פרוי האָט נאָך געהאַט 3 קינדערלעך און אויך קיין וואוינונג האָבען זיי זיך נישט „דעראַביעט"!

אַלע צוזאַמען די 7 יודישע נפשות, אַ חוץ וואָס זיי הונגערן און אַ שטיקעל ברויט איז אַ לוקסוס, האָבען זיי זיך נאָך אַריינגעאָטעמט זיין שטויב פון דער פאַבריק און אַלע, פון עלטסטען ביז'ן יונגסטען, זענען קראַנק געוואָרען אויף שווינדזוכט, אברהם טאַשמאַ איז שוין אין זיין קראַנקהייט דערגאַנגען אַזוי ווייט, אַז ער קען בכלל נישט אַרבייטען און דער גורל פון דער פאַמיליע איז שוין אַזוי אָרום געווען געשטעמפעלט.

דער פאַבריקאַנט קען דאָך נישט מעהר פערטראָגען, אַז אַ פאַמיליע פון 7 מענשען זאָל זיך געפינען אין זיין פאַבריק און ער הויבט אָן צו פאָדערן די פאַמיליע זאָל זיך אַרויסציהען.

וואוהין? דאָס איז דאָך באמת נישט זיין דאגה.

מיר האָבען נעכטען בעזוכט די דאָזיגע וואוינונג, אויב עס איז אונז בעשערט געווען אָנצוקומען אויף דער וועלט, זאָל דאָס אונז שוין זיין פאַר אַנ'אָפּקומעניש: אין אַ ווינקעל פון דריי איילען (י"על ד' איז אַ גוזמא) שטעהט צוויי בעטען אָהן אַ בעטגעוואַנד, און דאָס איז אַלץ. דאָרט אויף דעם דאָזיגען בעט, וואוינען 7 לעבעדיגע מענשען, וועלכע געהען אויס פון הונגער און שפּייען אויס זייערע לונגען, דאָקטוירים האָבען זיי שוין אַלע קוואַליפיצירט אַלס שווינדזיכטיגע און זיי שווייגען נאָך אַלץ רעדען אין פאָרערען גאָרנישט.

אָבער ר' יעקב דוד ליפשיק האָט זיך שוין אָנגעהויבען צו וואָרפען. ער קען שוין נישט דערליידען מעהר, און די קינדער ווערען נצוואָרפען פון איין אָרט אויפ'ן צווייטען. אַז ס'איז אַ ביטער רחמנות צו זעהען.

וואָס וועט זיין דער סוף. פרעג איך דעם שטאַרבענדען יוד אברהם טאַשמאַ?

גאָרנישט! מיר וועלען אַלע אינגיכען שטאַרבען. וועט זיין מיט אַ פאַמיליע וועניגער אויף דער וועלט.

און דאָס גרויסע רחמנות פולט לאָדז וועט שווייגען, ווייל מען טאַקע האָבען אויפ'ן געוויסען דאָס לעבען פון 7 מענשען? מיר גלויבען נישט, מיר רעקאָמענדירען אַלע סתם-באַרמהערציגע, כלל-טוער, פערוואַלטונג פון רעטונגס-קאָמיטעט, קהלה-פרנסים אַנצוקוקען דאָס דערמאָהנטע בילד פון מענשליכע עלענד און פיין, דעמאָלט זענען מיר זיכער, אַז די עלענדע פאַמיליע וועט אַ וואוינונג האָבען, די אַדרעס איז: פעפער-גאַס 10 ביי ליפשיק.

און דעמזעלבען ה' יעקב דוד ליפשיק רעקאָמענדירען מיר, אַז ער זאָל נישט שלאָגען די קליינע אומשולדיגע קינדערלעך, זיי זענען שוין אַזוי אויך גענוג געשלאָגען.

3	מאַי
דינסטאָג	זון-אויפגאַנג 4.10
א	זון-אונטערגאַנג 6,58
אייר תרפ"ז	לענג פון טאָג. 13,12

פּאָבאָר.

מאָרגען הויבט זיך אָן דער פּאָבאָר פון די יאָהרגענג 1905, 1904, 1903 און 1902.

מאָרגען, מיטוואָך, דעם 4. מאַי הויבט זיך אָן דער פּאָבאָר פון די יונגעלייט וואָס זענען געבוירען אין יאָהר 1906 און די, וואָס האָבען בעקומען „אָדראָטשעניעס" און וואָס זענען געבוירען אין די יאָהרגענג 1905, 1904, 1903 און 1902, לויט פאָלגענדען סדר.

אין דער קאָמיסיע נומער 1 פּראַגוטאַ 10 דאַרף זיך שטעלען דער יאָהרגאַנג 1905.

דעם 4. מאַי, די, וואָס האָבען אָדראָטשעניעס לויט'ן אַרטיקעל 35 און קאַרטען פון נומער 1 ביז 250;

דעם 5. מאַי פון נומער 251 — 500.

לאָדז

און די אינטערנאַציאָנאַלע ווירטשאַפטליכע קאָנפערענץ.

(ס) אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אינטערנאַציאָנאַלער ווירטשאַפטליכער קאָנפערענץ, וואָס הויבט זיך אָן אין גענף, האָט דער פּאָרזיצער פון דער פּוילישער דעלעגאַציע, דער געוועזענער מיניסטער גליוויק, אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט דעם לאָדזער אינדוסטריעלער באַרטשינסקי.

אויף דער קאָנפערענץ איז אַרומגערעדט-געוואָרען די פראַגע וועגען בעשיצען די לאָדזער טעקסטיל-אינדוסטריע, וועלכע איז אַ וויכטיגער צווייג פון דער גאַנצער פּוילישער אינדוסטריע.

פעראייניגונג פון „השחר" מיט „ברית-השומר".

דעם 1. מאַי ה. י. איז צושטאַנד געקומען די פעראייניגונג צווישען די סקויטען-אָרגאַניזאַציעס „השחר" פיצטריקאָווער 85 און „ברית-השומר" צעגעלניאַנאַ 68 אונטער דעם נאָמען „ברית-תרומפּלדר" די אָרגאַניזאַציע געפינט זיך אין לאָקאַל פון „ברית-השומר", צעגעלניאַנאַ 68

פון „אָרט".

היינט דינסטאָג קומט פאָר די 1-טע לעקציע פון די צושניידער-קורסען ביי דער געזעלשאַפט „אָרט".

די שלשים פון קינסקער רבי'ן

היינט, דינסטאָג, פאַלען אויס די שלושים נאָך דער פּטירה פון קינסקער רבי'ן.

היינטיגע 3.-מאַי-פייערונג אין לאָדז.

גאָטעס-דינסטען. - מאַניפעסטאַציעס און מיליטער-דעפילאַדעס.

היינט ווערט געלעגט דער גרונד-שטיין פון קאָשטשושקאָ-דענקמאַל.

(–) שוין נעכטען אין אָווענד האָט זיך אין לאָדז אָנגעהויבען די פייערונג פון 3. מאַי.

אין אָווענד זענען איבער דער שטאָט אַרומגעגאַנגען אָרקעסטערס פון 28. שיטצער-פּולק און געשפּילט פערשידענע מאַרשען, אָנזאָגענדיג דער שטאָט, אַז ס'געהט אַ יום טוב.

ביז אין אָווענד זענען דעקאָרירט געוואָרען די געביידעס פון די עפענטליכע אַנשטאַלטען. אויפ'ן פרייהייטס-פּלאַץ זענען אויסגעהאָנגען געוואָרען פעהנער און מ'האָט געמאַכט די צוגרייטונגען צום לעגען דעם גרונד-שטיין צום קאָשטשושקאָ-דענקמאַל.

היינט 7 אין דער פריה וועלען פאַרקומען גאָטעס דינסטען אין די קירכעס.

7 אין דערפריה וועט אויך פאָרקומען אַ תפילה אין דער אַלטשטאָטישער שוהל פאַר זעלנער. האַלב 11 וועט פאָרקומען אַ פייערליכער גאָטעס-דינסט מיט'ן אָנטייל פון פאָרשטעהער פון ראַבינאַט און פון דער מאַכט.

11 אינדערפריה וועט פאָרקומען אַ גאָטעס דינסט אין דער קירכע פון „היילינען קאָסטקאַ" פאַר פאָרשטעהער פון דער וואָיעוואָדזטווע, געריכט, און קאָמונאַלע מאַכט.

פון דאָרט וועט ריהרען דער צוג דורך פעטריקאָווער צום פרייהייטס-פּלאַץ, וואו ס'וועלען געהאַלטען ווערען רעדעס און געלעגט ווערען דער גרונד-שטיין פאַר'ן דענקמאַל פונ'ם. קאָשטשושקאָ

אויסער דעם, וועט פאָרקומען אַ מיליטער-דעפילאַדע אָנגעפיהרט פון דער גענעראַליטעט.

אין אָווענד וועט פאָרקומען אין שטאָטישען טעאַטער די פּרעמיערע פון דער דראַמע „די מתנה פון דער ווייסעל". דער וויצע-פּאָרזיצער פון שטאָט-ראַט ה' וואָלטשינסקי וועט האַלטען אַ פייערליכע רעדע אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן 3. מאַי.

צום סוף פון דער פאָרשטעלונג וועט אָפיציעל בעקאַנט-געמאַכט ווערען דער רעזולטאַט פון ליטעראַרישען קאָנקורס אין לאָדז.

ערב פּראָצעס פון פּרעזידענט צינאַרסקי'ס מערדער.

נעכטען האָט די לאָדזער יודישע קהלה דערהאַלטען אַ מעלדונג פון קרייז-געריכט צוצושיקען אַ פאָרשטעהער פון ראַבינאַט אויפ'ן פּראָצעס, פון פּרעזידענט צינאַרסקי'ס מערדער, כדי אָפּצונעהמען די שבועות ביי די יודישע עדות.

די געריכטס-קרייזען קלערען אויך, אַז וואָלאַשעק און רידזעווסקי ווערען געשטעלט פאַר אַ שטאַנד-געריכט אַלס מערדער, וועלכע האָבען אויסגעפיהרט אַ מאָרד איבער אַ קאָמונאַלען בעאַמטען.

ס'איז כדאי צו בעמערקען, אַז דאָס אַרטיקעל 626 פון שטראָף-קאָדעקס זעהט-פאַר אַלס אַ בעאַמטען יעדען איינעם, וועלכער פיהרט-אויס די פונקציעס פון אַ בעאַמטען סיי אין אַ מלוכה-, סיי אין אַ קאָמונאַלער אַנשטאַלט.

די מיליטערישע איבונגען פאַר רעזערוויסטען פון 1902.

ווער עס קאָן בעקומען אַנ„אָדראָטשעניע" אויף צו שטעלען זיך אין אַ שפּעטערען טערמין.

די רעזערוויסטען פון יאָהרגאַנג 1902 בעקומען שוין אויפפאָדערונגען זיך צוצושטעלען צו די מיליטערישע איבונגען.

דער אַרט. 487 פון דער אויספיהרונגס פעראָרדנונג צום געזעץ וועגען מיליטער-דינסט זעהט פאָר די מעגליכקייט איבערצורוקען אין געוויסע פאַלען די מיליטערישע איבונגען אויף אַ שפּעטערדיגען טערמין.

דאָס קאָן געשעהן אויב דער רעזערוויסט איז קראַנק, אויב אין דער פאַמיליע פון רעזערוויסט איז פאָרגעקומען אַזאַ וויכטיגע געשעהעניש, אַז זיין אַנוועזענהייט איז דורכאויס נויטיג, אויב דער רעזערוויסט מוז אין וויכטיגע וויסענשאַפטליכע אָדער געזעלשאַפטליכע ענינים אָפּרייזען קיין אויסלאַנד, אויב דער רעזערוויסט איז דער איינציגער דאָקטאָר אין דער גמינע ווי אויך אין אַלע אַנדערע אויסערגעוועהנליכע פאַלען.

אַלס אויסערגעוועהנליכער פאַל ווערט געוועהנליך בעטראַכט דער טויט אָדער שווערע קראַנקהייט פון אַ פרוי, קינד, עלטערען פון רעזערוויסט. די מיליטערישע מאַכט רעכענט זיך אויך מיט דער בעשעפטיגונג פון רעזערוויסט. אויב זיי זענען בעשעפטיגט ביי סעזאָן אַרבייט, ווי למשל, מאַלאַרזשעס, מוראַזשעס, אין געוויסע פאַלען שניידער, היט-אַרבייטער, א. ד. ג. דאַן קאָנען זיי בעקומען אַנ„אָדראָטשעניע" פון די מיליטערישע איבונגען אויף אַ שפּעטערען טערמין. די איבונגען מוזען דאָך דורכגעמאַכט ווערען אין דעם זעלבען יאָהר.

די אַלע פּערזאָנען וועלכע ווילען, אַז דער טערמין פון די איבונגען זאָל זיי איבערגערוקט ווערען, דאַרפען אָנגעבען מאָטיווירטע ביטעס אין זייער פ.ק.או. צו דער ביטע דאַרפען ביי־געלעגט ווערען ענטשפּרעכענדע דאָקומענטען, וועלכע בערעכטיגען דעם רעזערוויסט צו געניסען פון דער „אָדראָטשעניע". די ביטעס דאַרפען אַריינגעטראָגען ווערען נישט שפּעטער ווי 2 וואָכען פאַר'ן טערמין ווען דער רעזערוויסט דאַרף זיך צושטעלען אין פּולק.

איז די אַפּטייקען.

היינטיגע נאַכט-דיזשורען.

(§) היינט ביינאַכט דיזשורירען פאָלגענדע אַפּטייקען: וואָיטשיצקי, (נאַפּיוראָקאָווסקי 27); וו. דאַניעלעצקי, (פּיעטרקאָווער 127); פּ. אילגיצקי און י. צימער, (וואָלטשאַנסקאַ 37); ליינוועבער פל. (וואָלגאָשטשי 2); ל. האַרטמאַן, (מלינאַרסקאַ 1); קאַהאַנע (אַלעקסאַנדראָווסקאַ 80).

חנוכת-הדגל

ביי דער פאָלקיסטישער סקויטען-אָרגאַניזאַציע.

שבת איז פאָרגעקומען דער חנוכת-הדגל פון די 2-טע 3-טע און 4-טע אָפּטיילונג פון דער פאָלקיסטישער סקויטען-אָרגאַניזאַציע.

די פייערונג עפענט דער קאָמענדאַנט ח' ש. מאַסע, וועלכער בעגריסט די פייערונג און גיט דאָס וואָרט דעם רעד. לאַזאַר קאַהאַן, וועלכער ווייזט אָן אויף דער וויכטיגקייט, וואָס די יוגענד שפּילט אין געזעלשאַפטליכען לעבען, און בעגריסט די אָרגאַניזאַציעס אין נאָמען פון צ. ק. פון דער יודישער פאָלקספּאַרטיי. ה' בנציון לעווי ווינשט די אָרגאַניזאַציע אַ בליהענדע צוקונפט. עס בעגריסט אויך אין נאָמען פון אָפיצירען קאָרפּוס ביי דער פאָלקס סקויטען-אָרגאַניזאַציע י. הילף, וועלכער גיט איבער דעם רעד. לאַזאַר קאַהאַן און קאָמענדאַנט מאַסע, 2 בוקעטען בלומען אין נאָמען פון די אָרגאַניזאַציע.

עס רעדען נאָך ה' פישביין, פרוי זאָנדבערג און פרוי אוגיקאָווסקאַ, וועלכע ווינשען דער אָרגאַניזאַציע אַ גליקליכע צוקונפט.

רעד. לאַזאַר קאַהאַן, ד"ר קאַרפּאַלעוויטש און בנציון לעווי, שניידען נאָכדעם איבער די בענדער פון די פעהנער. עס ווערען געגעבען עטליכע זאַלבען נאָך „וויוואַט" און עס הויבט זיך אָן דאָס פּראָגראַם. ס'איז פאָרגעקומען אַ שעהנע דעקלאַמירט פון סקויטען-אָבאָז אונטער דער לייטונג פון ה' פישביין.

שפּעט אין אָווענד שליסט דער קאָמענדאַנט ה' ש. מאַסע די פייערונג.

Dr. Z. Rakowski

ספּעציאַליסט פאַר אויערען, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקהייטען.

קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9 טעלעפאָן 27-81

פּריעמשטונדען פון 12 ביז 2 און פון 5 ביז 7, נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און פון ג.ט 2—3.

Dr. H. Weisshoff

אינערליכע- און קינדער - קראַנקהייטע

האָט זיך איבערגעצויגען אויף

זאַוואַדזקאַ 23 פראָנט 1 שטאָק

נעהמט אָן פון 8 ביז 9 פריה און פון 3.30 ביז 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג. 915

יעדער, וואָס טראָגט

די גומי-אָבצאַסען און זוילען

„BERSON"

פעראייניגט אין זיך דאָס אָנגענעהמע מיט'ן נוצליכען, ווייל זיי מאַכען אַנ'עלעגאַנטען, עלאַסטישען, רוהיגען און דויערהאַפטען גאַנג.

דערגרייכט אַ מאַקסימום צופרידענהייט און נוצען.

ווייל עס שיצט דאָס געזונד און די נערווען און עס שפּאָרט די שיך.—

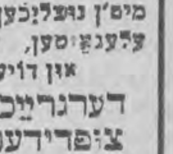

עס פערבעסערט דעם אייגענעם און מלוכה-בילאַנס, ווייל מען קויפט די ערשטקלאַסיגע און ביליגע אינלענדישע אויס אַרבייטונג, 911

דאָס יודישע טעאַטער מוז פערגעזעלשאַפט ווערען

(אינטערוויו מיט'ן פאָרזיצער פון יודישע אַרטיסטען-פעראיין אין פוילען ד"ר ווייכערט).

אין לאָדז ווײַלט איצט דער פאָרזיצער פון יודישען אַרטיסטען-פעראיין אין פוילען ד"ר מ. ווייכערט. נעכטען האָט דער חשוב'ער גאַסט בעזוכט אונזער רעדאַקציע. אין אַ לענגערען שמועס, וואָס ס'האָט זיך פערפיהרט צווישען די מיטגלידער פון אונזער רעדאַקציע, האָט דער גאַסט דערצעהלט פיל נייעס פון יודישען אַרטיסטען-און טעאַטער-לעבען, ווענען די פלענער אויף דער נאָהענטסטער צייט. ד"ר ווייכערט איז אָפּטימיסטיש געשטימט בנוגע דעם גורל פון דער יודישער קולטור און בפרט פון יודישען טעאַטער.

דער יודישער טעאַטער מוז אָבער אָנגעפיהרט ווערען פון אַן אָרגאַניזירטער איינהייט און ווען אזא איינהייט וואָלט איצט איבערגענומען די אָנפיהרונג, וואָלט דער יודישער טעאַטער געהאַט אַ זיכערען קיום.

ס'קלינגט פּאַראַדאָקסאַל, דערצעהלט ווייטער ד"ר ווייכערט, מיר פערמאָגען זעהר טאַלענטפולע אַרטיסטען, דאָס בעסטע טעאַטער-פובליקום פון דער וועלט, אַנדערע אומות זענען אונז דערמיט שטאַרק מקנא. און קיין טעאַטער האָבען מיר נישט, אויב מ'פערשטעהט אונזער טעאַטער, דעם מאָדערנעם טעאַטער-אַפּאַראַט. אויף אַלע געביטען ווייזען מיר אַרויס אָרגאַניזירטע פעהיגקייטען, אויך אויפ'ן געביט פון טעאַטער בײַ פרעמדע פעלקער פערנעהמען מיר אַן אָנגעזעהענעם אָרט: דער גרעסטער אָרגאַניזאַטאָר פון אַמעריקאַנער טעאַטער דייוויד בעלאַסקאָ, דער גענילער רעזשיסער און טעאַטער פיהרער מאַקס ריינהאַרד, איינער פון די בעהיגסטע טעאַטער-פיהרער אין אייראָפּע, אַראָלף שיממאַן, די אַלע זענען יודען.

דעם יודישען טעאַטער פעהלען אַזעלכע פערזענליכקייטען, בפרט אין פוילען. טעאַטער אָבער, ווערט געשאַפען נישט נאָר דורך גרויסע פערזענליכקייטען. ס'קען נאָר געשאַפען ווערען דורכ'ן אָרגאַניזירטען ווילען פון דער געזעלשאַפט. דאָס האָט אַמבעסטען אַרויסגעוויזען דייטשלאַנד. דאָרט ווערט זייט יאָהרען דאָס טעאַטער-פובליקום אָרגאַניזירט אין פעראיינען. איינער פון די די דאָזיגע פעראיינען, די „בערלינער פאָלקס-ביהנע" צעהלט 160,000 מיטגלידער און האָלט אויס 3 אייגענע טעאַטערען און שפּייזט 7 פרעמדע מיט בעזוכער.

260 פאָלקס ביהנעס געפינען זיך אין פערשיידענע דייטשע שטעדט און בילדען דעם פערבאַנד פון די פאָלקס-ביהנעס.

אַ נישט קלענערע אָרגאַניזאַציע פערשפּרייט אין גאַנץ דייטשלאַנד איז דער ביהנען פאָלקס-בונד. די מעטאָדען פון אַרבייט און אָרגאַניזאַציע זענען בײַ די דערמאָנטע צוויי פעראיינען ענליכע. זיי אונטערשיידען זיך בלויז מיט זייער וועלט-בעטראַכטונג און פּאָליטישע סימפּאַטיעס. בעת דער פערבאַנד פון פאָלקס ביהנעס איז געשאַפען-געוואָרען בעיקר פון סאָציאַל דעמאָקראַטען, לינקע און ראַדיקאַל בירגערליכע עלעמענטען. — איז דער ביהנען פאָלקס-בונד. די אָרגאַניזאַציע פון דייטש-נאַציאָנאַלע און קריסטליך אָריענטירטע עלעמענטען.

ס'איז אינטערעסאַנט, אַז די דיאַמעטראַל געגענזעצלכע בעטראַכטונגען שטערען נישט די בײַדע אָרגאַניזאַציעס צו גיהן האַנד-בײַ-האַנד אין פּראַקטיש-אָרגאַניזאַציאָנעלע פראַגען.

כ'האָב זיך אַזוי פיל אָפּגעשטעלט ספּעציעל אויף דער אָרגאַניזאַציאָנעלער זייט פון דער פראַגע, ווייל כ'האַלט, אַז זי איז ענטשיידענד פאַר דער צוקונפט פון יודישען טעאַטער. ס'האָט זיך בײַ אונז פיל געענדערט אין קינסטלערישער הינזיכט און כ'דאַרף בעמערקען, אַז פיל צום גוטען, אונגעאַכטעט אויף די מאַטעריעלע וואַקלענישען, אָבער גראָד אָרגאַניזאַציאָנעל איז דאָס טעאַטער בײַ אונז אָפּגעשטאַנען ביז איצט. דער אייגצעלנער אַרטיסט איז נאָך אַלץ נוטה צו בעטראַכטען דאָס טעאַטער פאַר זיין אַרבייטס-פעלד. דער „סטאַריזם" וואָס איז אַמאָל אין יודישען טעאַטער געווען בערעכטיגט, וואָרום ווי נאָך זיין לעצטע טרויעריגע שטאַנד און שטערט אין אַ גרויסער מאָס, יעדע ערנסטע בעמיהונג צו שאַפען אַ טעאַטער אויף געזונדע יסודות. די פּרובען וואָס די אַרטיסטען גופא האָבען געמאַכט צו פעראַרבייטען דעם סטאַר-סיסטעם אויף אַן אַנסאַמבל-שפּיל האָבען קיין דויערנדען ערפאָלג נישט געהאַט, ס'האָט געבראַכט צו איבעריגע רייבונגען אין די אַזוי גערופענע „חברים"-טרופּעס.

איין אויסוועג איז פאַראַן. וואָס וואָלט געקענט מאַכען אַ סוף צום אָרגאַניזאַציאָנעלען כאַאָס — דאָס איז אַ געזעלשאַפטליכער טעאַטער. דאָס הייסט, אַז די פיהרונג פון טעאַטער זאָל אַריינגעהן אין רשות פון די אָרגאַניזירטע קאָנסומענטען. ס'איז פאַר מיר קלאָר, אַז בײַ אונז זענען צופאַהרענקייטען וועגען דאָס נישט געשעהן איבער אַ נאַכט. כ'פּראָפּאַגאַנדיר דעם דאָזיגען געדאַנק שוין זייט 8 יאָהר און ס'איז מיר אָנגענעהם צו פערצייכענען, אַז די ערשטע 2 פּרובען, וואָס זענען געמאַכט געוואָרען אויפ'ן געביט פון געזעלשאַפטליכען יודישען טעאַטער אין קראָקאָ און ווילנע האָבען, נישט קוקענדיג אויף די שוועריגקייטען, מיט וועלכע די איניציאָרען האָבען געהאַט צו קעמפען, נישט נאָר נישט געמאַכט זיי אַבהענגיג, נאָר פערקערט — פערשטאַרקט זייער ווילען ווייטער צו פיהרען זייער אַרבייט.

און אין אַ ריי שטעדט וועלען מיר צום קומענדיגען סעזאָן האָבען געזעלשאַפטליכע טעאַטערן. וואו די איניציאַטיוו-גרופּען וועלען מוזען פערברייטערן דעם באַזיס, אויסציהען און אָרגאַניזירען דעם טעאַטער-קאָנסומענט.

טעאַטער ווערט נישט געמאַכט אין וואָכען און חדשים, נאָר ער ווערט געשאַפען אין פערלויף פון יאָהרען און צענדליגער יאָהרען דורך אָנגעשטרענגטער אַרבייט און עס איז די אויפגאַבע פון די נאָהענטסטע יאָהרען פאַר דער געזעלשאַפט, אַלע אַנדערע פאָרמען פון אַ טעאַטער אָרגאַניזאַציע בײַ אונז זענען פער'משפט אויף אַ פריהצייטיגען טויט.

י. הינדעס.

שאַך-טורניר.

רעזולטאַטען פון נעכטיגען טאָג

אינ'ם ביינטיגען טאָג האָט רובינשטיין געוואונען בײַ פרידמאַן (וואַרשא); ד"ר קאָן האָט געוואונען בײַ כוואַיניק'ן; פרידמאַן (לעמבערג) האָט געוואונען בײַ הירשביין; קרעמער האָט געוואונען בײַ מאַקאַרטשיק; הירשביין האָט געוואונען בײַ לאָווצקי; ד"ר מאַרטאַקאָווער האָט געוואונען בײַ קאָלסקי.

כוואַיניק האָט פערשפּילט בײַ לאָווצקי; לאָווצקי האָט פערשפּילט בײַ ד"ר מאַרטאַקאָווער; רעגעדזשינסקי האָט פערשפּילט בײַ מאַרטאַקאָווער; הירשביין האָט פערשפּילט בײַ בלאָס'ן; קרעמער האָט פערשפּילט בײַ דאַנישעווסקי.

די פּאַרטיעס: מאַרטאַקאָווער — מאַקאַרטשיק, קאָלסקי — פרידמאַן (וואַרשא) און דאַנישעווסקי — רעגעדזשינסקי האָבען זיך געענדיגט רעמי; די פּאַרטיע רעגעדזשינסקי — קרעמער איז געבליבען נישט פערענדיגט.

דער צושטאַנד פון שאַך-טורניר איז אַזאַ: רובינשטיין האָט שוין 9 און אַ האַלב פונקטען; ד"ר מאַרטאַקאָווער — 8 און אַ האַלב פונקטען; כוואַיניק און פרידמאַן (וואַרשאַ) — צו 6 פונקטען; מאַקאַרטשיק — 5 און אַ האַלב פונקטען; רעגעדזשינסקי — 5 און איין נישט פערענדיגטען; ד"ר קאָן און בלאָס צו 5 פונקטען; לאָווצקי — 4 אַ האַלב פונקטען; דאַנישעווסקי — 4 פונקטען; קרעמער 3 אַ האַלב פונקטען און איין נישט פערענדיגטען; קאָלסקי, קלעפּשטיינסקי און הירשביין — צו 3 אַ האַלב פונקטען; פרידמאַן (לעמבערג) — 3 פונקטען.

עמעל שאַפּאָוואַל נ. ע.

נעכטען איז אין לאָדז געשטאָרבען פרוי עמעל שאַפּאָוואַל, די מוטער פון היגען אינדוסטריעלער נ. שאַפּאָוואַל, געוועזענער מיט-אינהאָבער פון דער פירמע זילבערשטיין און שאַפּאָוואַל, די שוויגער מוטער פון היגען גרויס-אינדוסטריעלער ה' נ. עיטינגאָן. די פערשטאָרבענע איז אַלט געווען 70 יאָהר, זי איז בעריהמט געווען מיט איהר איידעלען כאַראַקטער און מיט פערשידענע מעשים טובים, האָט געגעבען פיל צדקה א. א. וו. איהר טויט האָט אַרויסגערופען אַן אויפריכטיגען טרויער בײַ אַלע, וואָס האָבען זי געקאָנט.

די לויה קומט פאָר היינט 1 אַ זייגער בײַטאָג. ת. נ. צ. ב. ה.

מעלדונג.

אַכטונג לוין-וועבער!

היינט, דינסטאָג, דעם 3. מאַי 1927 פּינקטליך 7 אָווענד קומט פאָר אין פעראיינס-לאָקאַל בזשעזשינער 7 אַ גרויסע פאַך-פערזאַמלונג, חברים לוין-וועבער קומט מאַסענווייז.

די פערוואַלטונג פון לוין-וועבער-מייסטער-פעראיין אין לאָדז, בזשעזשינער 7.

917

אַ שוהל-פייערונג אין גייערס-ראַיאָן.

(—) אין גייערס ראַיאָן איז ביז איצט נישט געווען קיין שוהל. די איינוואוינער פון יענער געגענד האָבען געמוזט געהן אין אַנדערע גאַסען און אין שלעכטע וועטער איז דאָס געווען פערבונדען מיט שוועריגקייטען.

שוין נישט רעדענדיג וועגען דער רעליגיעזער בעדייטונג פון אַן אייגענער שוהל פאַר אַ געוויסען ראַיאָן, האָט דאָס אויך אַ געזעלשאַפטליכע בעדייטונג: יעדען פון איין ראַיאָן קומען זיך צונויף, רעדען - אַרום ענינים, וואָס זענען זיי נוגע, אָרגאַניזירען הילף אַקציעס וכדומה.

איצט וועט שוין אין גייערס ראַיאָן זיין אַ שוהל, דער אָנגעזעהענער בירגער ה' יצחק שטיין האָט געשענקט אַ בנין, אויף נייע זאַרזשעווסקאַ 18 און די דאָזיגע שוהל, וואָס טראָגט דעם נאָמען „באר מרים" ווערט צ געבויט אַ פרויען-גאַלעריע.

צו דער דאָזיגער פייערליכקייט האָט דער בוי קאָמיטעט, וואָס ווערט אָנגעפיהרט פון פּרנס פלאַצקער, איינגעלאַדען פאַרשטעהער פון אַלע לאָדזער יודישע אינסטיטוציעס און געזעלשאַפטען ווי אויך די פערוואַלטונג פון דער קהלה און דעם קהלה-ראַט.

יודישער פרויען-פערבאַנד צו אונטערשטיצען פרויען-אַרבייט אין א"י
אָבטיילונג לאָדז.

היינט, דינסטאָג. דעם 3-טען מאַי, פּינקטליך 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג אין זאַל פון פרויען-גימנאַזיום (פּיראַמאָוויטשאַ 7) וועט דער בעקאַנטער העברעאישער שריפטשטעלער
ה' נתן ביסטריצקי — פון — ארץ-ישראל
האַלטען אַ רעפעראַט א. ד. ט.: „עמאַנציפּאַציע פון דער פרוי בײַ אַנדערע פעלקער און בײַ אונז".
איינגאַנג פריי לויט איינלאַדונגען.
909

איז וואָס שטעקט די געהיימניש פון אייביג יונגער פּאַרוואַס

איז די פאַרזיצערין אַ בתנ'שוודיגע פרוי אין באַלזאַק-עלטער און דער צייט, ווען אַ פּוילישע אין דעם זעלבען עלטער האָלט זיך שוין פאַר אַ מיואש'דיגע?

דערפאַר,

ווייל יעדע פאַרזיצערין בענוצט דעם רעטונגס-מיטעל

COSMOPOLIS

וועלכער ערפרישט דאָס פנים, די הענד און דעם קערפּער און וועלכער פערוואַנדעלט זי אין אַ יונגע פרוי פול מיט רייץ, אין געגענזאַץ צו אונזערע פּוילישע פרויען, פון וועלכע נאָר איינע אויף צעהן זאָרגט ווענען זיך צו האָבען שטענדיג אונטער די האַנד דאָס דאָזיגע וואונדערבאַר היגיענישע מיטעל.

קאָסמאָפּאָליס גיט די הויט אַן אונפערגלייכליכע עלאַסטישע און צערטליכע סאַמעטענע גלאַטקייט.
קאָסמאָפּאָליס דאָס איז נישט קיין קרעם קאָסמאָפּאָליס דאָס איז נישט קיין פּאַסטע צום פנים.
קאָסמאָפּאָליס איז אַ גאַנץ נייע און ביז אַהער נאָך נישט געוועזענע זאַך.

פערטרעטער אויף בעזונדערע שטעט אויף אייגענער רעכנונג ווערען געזוכט.

ROMAN WŁODARSKI, WARSZAWA, LUBIECKIEGO 5 הויפּט-סקלאַד אין פּוילען:

צו בעקומען אין אַלע אַפּטייקען, אַפּטייק-סקלאַדען און פּאַרפומעריע-געשעפטען. פּרייז 2.50 זל. פאַר שטיק. ווען מ'קריגט נישט, דאַרף מען זיך ווענדען צום הויפּט-סקלאַד פאַר פּוילען. פאַר קונים פון דער פּראָווינץ ווערט אַרויסגעשיקט נאָכ'ן בעקומען פאָראויס 2.75 אָדער 3.25 אויף אַ נאָכנאַהמע.

883 היט זיך פאַר פעלשונגען!

היינטיגע רעפעראַטען פון ה' נתן ביסטריצקי פון ארץ-ישראל.

היינט 8 אָווענד קומט פאָר אין לאָקאַל פון צענטראַלען האַנדווערקער-פערבאַנד (פּאָלודניאָוואַ 4) אַ רעפעראַט פון בעקאַנטען העברעאישען שריפטשטעלער פון א"י אויף דאָס טעמא: „ארץ ישראל אין ליכט פון אונזער היסטאָרישען גורל".

דער חשוב'ער גאַסט וועט אין זיין אינטערעסאַנטען רעפעראַט בעהאַנדלען די איצטיגע לאַגע אין ארץ-ישראל און וועט בעזונדערס זיך אָפּשטעלען אויף די סבות פון דעם געשאַפענעם קריזיס און די פּערספּעקטיווען אויף דער נאָהנטער צוקונפט.

ה' נתן ביסטריצקי האָט אין משך פון זיין ווײַלען אין לאָדז זיך קונה שם געווען אַלס איינער פון די בעגאַבטעסטע רעדנער און צייכענט זיך בעזונדערס אויס מיט זיין טיפער ערודיציע אין די פערשידענע פּראָבלעמען פון ארץ-ישראל'דיגען אויפבוי.

* * *

די לאָדזער אָבטיילונג פון פערבאַנד פון יודישע פרויען צו אונטערשטיצען די פרויען-אַרבייט אין פּאַלעסטינאַ, אָרדענט איין היינט דינסטאָג 5 נאָכמ. אין לאָקאַל פון יודישען פרויען-גימנאַזיום (פּיראַמאָוויטשאַ 7) אַ רעפעראַט פון בעקאַנטען העברעאישען שריפטשטעלער ה' נתן ביסטריצקי פון א"י, אויף דאָס טעמא: „די עמאַנציפּאַציע פון דער פרוי בײַ אַנדערע פעלקער און בײַ אונז".

פּאָליאַקאָוו, ראַבינאָוויטש, באַריסאָווא און אַניעלאַ

הויבען אָן שפּילען אין „סקאַלאַ"-טעאַטער.

נעכטען איז געקומען קיין לאָדז דער לאָדזער ליבלינג פּאָליאַקאָוו, וועלכער האָט לעצטענס בערייזט רומעניען און די לעצטע וואָכען געשפּילט מיט גרויס ערפאָלג אין ווילנאָ

פּאָליאַקאָוו האָט בעזוכט אונזער רעדאַקציע און ווי ס'איז צו זעהן, פיהלט זיך דער פריילעכער פּאָליאַקאָוו פריש און מונטער. ער בענקט נאָך, זאָגט ער, נאָך לאָדז און — ער הויבט טאַקע דאָ אָן שפּילען.

פון היינטיגען שבת הויבט שוין אָן שפּילען אין לאָדזער „סקאַלאַ"-טעאַטער די בעקאַנטע: פּאָליאַקאָוו, ראַבינאָוויטש, אַניעלאַ און באַריסאָווא.

אין רעפּערטואַר: אָפּערעטען, מעלאָדראַמעס און דראַמעס.

„אַזאַזעל" איז דאָס געשפּרעך פון טאָג.

ווידער רעדט מען איצט אין לאָדז וועגען „אַזאַזעל". און ס'איז נישט קיין וואונדער: אַלץ איז דאָרט אַזוי שעהן, אַזוי הערציג, אַזוי „אַזאַזעל'דיג"...

עס נעהמען ווידער, ווי שטענדיג, שטאַרק אויס די טאַלענטפולע אַלאַ לילית, גאַדיק, לאַנדוי (און, דירינירט ער !), סטרוגאַטש, פרוי לוריע-שפּיגעל פרל. וועלנער און די פריילעכע חברותא: פּאָזנאַנסקי, מעלניק, מאַנסדאָרף און פּאָמאַשינסקי.

יעדער נומער ווערט בעגייסטערט אויפגענומען. ס'איז לעבעדיג און לוסטיג אין „אַזאַזעל".

א גרויסער סענסאַציאָנעלער שווינדלער.

ווי אזוי א לאָדזער בחור האָט בעשווינדעלט א לאָדזער פירמע אויף 50,000 זלאָטעס.

א לאָדזער יונגערמאַן מיט'ן נאָמען דאַנציגער האָט זיך פערגליסט רייך צו ווערען, האָט ער אויף אַן אָריגינעלען אופן בעשווינדעלט א גרויסע לאָדזער פירמע אויף א סומע פון 50,000 זל.

ווי אזוי האָט ער דאָס געמאַכט?

דער העלד פון דער אַפערע איז א קרוב פון א בעוואוסטען פּראָווינצער רבי'ן, וואָס וואוינט אין וואַרשאַ און פערמאָגט א זוהן נישט ביים גאַנצען קלאָרען פערשטאַנד.

מיט א צייט צוריק איז קיין וואַרשאַ בעקומען דער לאָדזער יונגערמאַן דאַנציגער. ער האָט אויפגעזוכט דעם רבי'נס משוגע'נעם זוהן, מרדכי'לע און איהם בעטעטען אונטערצושרייבען עטליכע וועקסלען... ווען מרדכי'לע האָט דעם קרוב געפרעגט צי וואָס ער דאַרף וועקסלען? האָט דער אַפּעריסט איהם געענטפערט, אַז קיין וועקסלען דאַרף ער טאַקי נישט. נאָר ער וויל בלויז זעהן, צי מרדכי'לע קען שען שרייבען...

מרדכי'לע האָט אויף 40 בלאַנקאַ וועקסלען געוויזען, אַז ער קאָן זיך גאַנץ לייטיש אונטערשרייבען, בעקומענדיג דערפאַר 40 גראָשען „לעצט-געלד"...

דאַנציגער איז דאַן אַוועק צו א שטעמפּעל-מאַכער, בעשטעלט א חתימה מיט'ן אינהאַלט: „דאָס האַנדלאָווי מאַרדקאַ ק—ש אי סק'אַ, וואַרשאַוואַ" און די חתימה אַוועקגעלעגט אויף די וועקסלען. נאָכ'ן צוריקקומען קיין לאָדז איז דאַנציגער אַוועק צו איינער פון די דאָרטיגע אַנגעזעהענסטע פירמעס און גע-מאַכט א טראַנזאַקציע אויף העכער 50 טויזענד זל. די פירמע איז בעשטאַנען, אַז דאַנציגער זאָל דעם בעטראַף דעקען מיט וועקסלען. זי האָט זיך אָבער גע-ווענדעט צו אַן'אויסקונפט-ביוראָ און זיך נאָכגעפרעגט, צי דאָס „דאָם האַנדלאָווי" פון „מרדכי ק—ש" איז קרעדיט-פעהיג.

דאָס אויסקונפט-ביוראָ האָט געענטפערט, אַז אַזאַ „דאָם האַנדלאָווי" איז זיי איננאַנצען נישט בעקאַנט, נאָר אַלע-פאַלס ווייסען זיי נישט, אַז אַזאַ האַנדעלס-הויז זאָל האָבען בעפלעקט געוואָרען. איבריגענס, האָט דאַנציגער אויפגעקלערט, אַז דאָס האַנדעלס הויז „מרדכי ק—ש" איז נאָך נישט בע-קענט צוליב דעם, וואָס די דאָזיגע פירמע איז נאָך גאָר א פרישע.

אַזוי ווי די לאָדזער פירמע האָט פער זענליך געקענט דאַנציגער'ן און נישט פאַר-אויסגעזעהן, אַז דאַנציגער וויל זי אָפּנאַרירען, האָט מען איהם בלינדליך גע-גלויבט און די וועקסלען זענען גענו-מען געוואָרען אַלס דעקונג פאַר דער סחורה.

די לאָדזער פירמע האָט מיט די וועקסלען אויף 50,000 זל. ווייטער אָבגע-דעקט איהרע התחייבות'ן און די גאַנצע אַפערע איז ערשט אַרויסגעקומען, ווען די וועקסלען זענען געוואָרען צאָהלבאַר און זיי זענען נעגאַנגען צום פּראָטעסט.

די טעג איז קיין וואַרשא אַראָפּגעקו-מען א שליח פון דער לאָדזער פירמע, כדי זיך פערזענליך צו פערשטענדיגען מיט'ן „אויסשטעלער" פון די וועקסלען. דער משוגע'נער מרדכי'לע האָט אָבער מיט עטליכע וואָכען צוריק חתונה גע-האַט פון דער פּראָווינץ און זיצט ביים שווער אויף קעסט...

אַזוי ווי דאַנציגער קאָן נישט פרי-הער אַרעסטירט ווערען ביז עס וועט נישט פאָרמעל פעסטגעשטעלט ווערען, אַז דער אויסשטעלער איז א משוגע'נער — זוכט מען איצט ארום דאָס „איידעמ'ל אויף קעסט" אָבער מען קאָן איהם נאָך נישט געפינען, ווייל די קרובים ווילען נישט אָנגעבען זיין פּראָווינצער אַדרעס.

ווי די מעשה זאָל נישט זיין האַלט עס ביי א גרויסען עפענטליכען סקאַנדאַל, וועלכער וועט אויך קאָמפּראָמי-טירען א גאַנצע רייהע מענשען, וועלכע זענען איננאַנצען אין דער אַפערע נישט שולדיג.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02
אינערליכע קראַנקהייטען, ספעצ. פאַר לונגען- און האַרץ-קראַנקהייטען, בעשטראַלונגען מיט קינסטליכע בערג-זון.
נעמט אָן פאַנאַכטמיטאָג.—5 ב 3

זאַל פילהאַרמאָניע, נאַרוטאַוויטשא 20

נור אויף א קורצע צייט!

גאַסטשפּילען פון 1-טען וואַרשאַווער יודי-שען מיניאַטור-טעאַטער

„אזאזעל"

היינט דינסטאָג, ד. 3. מאַי, 9 א זייגער אָווענד-4-טער טאָג

פון גרויסען

4 פּראָגראַם 4

קאָנפערענסיער: א. נאַריק.

עס נעהמען אנטייל: אַלאַ לילית, לוריע שפּיגעל, ר. וועלנער, וו. גאַדיק, ש. לאַנדוי, י. סטרוגאַטש, י. מאַנסדאָרף, נ. ערעלניק, מ. פּאַטאַשינסקי, ה. פּאָזנאַנסקי און אַנדערע.

קינסטל. לייטונג: טעאַ אַרצישעווסקאַ
ליטעראַרישע „ משה בראָדערזאָן
מוזיקאַלישע „ הענעך קאָן

דעקאָראַטיווע לייטונג: פריץ קליינמאַן
כאָרעאָגראַפיע: אַלאַ לילית
דירעקציע: י. דאַנציגער

בילעטען שוין צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע-זאַל.

שאַנטאַזש אָדער טראַגעדיע?

א סענסאַציאָנעלע געשיכטע, נאָר מען ווייסט נישט ווער עס זאָגט אמת „ער" אָדער „זי".

די 20 יעהריגע ח. מ. האָט אָבגעגע-בען אין דער וואַרשאַווער זיטען-פּאָלי-ציי אַן אָנקלאַגע אויף א געוויסען ח. ב. אַז ער צווינגט זי זיך צו פערנעהמען מיט פּראָסטיטוציע. דערביי האָט זי דער-צעהלט פאָלגענדע געשיכטע.

מיט דריי יאָהר צוריק האָט זי גע-שריבען תנאים מיט דעם יונגענמאַן ה ב. די חתונה האָט געזאָל'ט פּאַרקומען אין קורצען. דערווייל האָט ב. אויסגע-נוצט די לייכטזיניגקייט פון זיין כלה און האָט זי פערפיהרט. זייט דאַן האָט זיך זיין בעציהונג צו איהר ראַדיקאַל געענדערט. ער האָט אויפגעהערט צו שפּילען די ראָלע פון א חתן און איז פערוואַנדעלט געוואָרען אין א פּשוט'ן סוטענער, וועלכער ווייסט ווי אויסצו-נוצען א יונג מיידעל פאַר זיינע צוועקען.

ער האָט אָנגעהויבען צווינגען די כלה צו פּראָסטיטוציע. ער פלעגט זי שלאָגען און טיראַניזירען און דערנאָך ביי איהר צונעהמען דאָס „פערדינסטע" געלד. ער פלעגט מיט איהר אַרומגעהן אין פערשידענע נאַכט-קאַבאַרעטען און דאַנסינגס, וואו ער פלעגט אויסזוכען פאַר איהר קליענטען, צווינגענדיג זי צו געהן מיט זיי אויף היליגקעס. ער, דער חתן, פלעגט דאַן אויף איהר וואַרטען און צונעהמען ביי איהר דאָס געלד.

דאָס יונגע מיידעל האָט מורא גע-האַט צו דערצעהלען אין דער היים, וואָס מיט איהר קומט פאָר, ווייל די עלטערן האָבען נאָך אַלץ געגלויבט, אַז ב. איז איהר חתן און, אַז סוף כל סוף וועלען זיי חתונה האָבען.

לעצטענס האָט ב. אַריינגעפיהרט זיין כלה אין דאַנסינג „נעגרעסקאַ" אויף מאַרשאַלקאָווסקאַ, וואו זי איז געוואָרען א פּאַרטנערין, גלייכצייטיג האָט ער נאַטירליך געזאָרגט, אַז זי זאָל האָבען גענוג קליענטען.

זי, די כלה האָט זיך שוין אפילו צו-געוואוינט צו איהר ראָלע און זי וואָלט ווייטער געפיהרט דאָס דאָזיגע לעבען. זי האָט זיך אָבער דערוואוסט, אַז ב. האָט זיך אָבגעזוכט א פרישען קרבן, א מיידעל פון ווילנאַ, וועלכע ער האָט בדעה אַראָבצוברענגען קיין וואַרשאַ און זי איז אויך צווינגען צו פּראָסטיטוציע.

די ידיעה וועגען ווילנער מיידעל האָט זי דערפיהרט צו אַזאַ צושטאַנד, אַז זי איז אַוועק אין דער זיטען-פּאָלי-ציי און האָט אַלץ דערצעהלט.

זי האָט אויך אָנגעגעבען אייניגע עדות, וועלכע האָבען געזעהען ווי ב. פלעגט זי שלאָגען. ביז זי פלעגט נישט מסכים זיין צו דערפילען זיינע פאָדע-רונגען.

ב איז אַרעסטירט געוואָרען. ער האָט אָבער דערצעהלט א גאַנץ אַנדערע מעשה.

די גאַנצע געשיכטע איז אויסגעטראַכט פון אָנהויב ביז'ן סוף. דאָס איז לויט ב'ס רייד נישט מעהר, ווי א שאַנטאַזש-מיטעל. מיט דריי יאָהר צוריק האָט ער זיך ווירקליך בעקאַנט מיט דעם מיידעל. ח. מ. האָט מיט איהם איינמאָל געהאַט אינ-טימע בעציהונגען. זי איז אָבער נישט געוואָרען זיין כלה, ער האָט מיט איהר נישט געשריבען קיין תנאים און בכלל האָט ער מיט איהר נישט געהאַט קיין שום געמיינזאַמעס. אַט, גלאַט אַזוי זיך א בעקאַנטשאַפט פון א יונגענמאַן מיט א נישט רעגיסטרירטער גאַסען-פרוי.

זייט דאַן אָבער האָט זי זיך צו איהם צוגעטשעפּעט. זי ווייסט, אַז ב. שטאַמט פון א בעוואוסטער וואַרשאַווער כּוחי'-שער משפּחה, האָט זי איהם אָנגעהויבען שאַנטאַזשירען און פאָדערען פון איהם געלד.

מיט א קורצע צייט צוריק האָט ב. זיך פערלאָבט מיט א מיידעל פון ווילנאַ. ח. מ. האָט זיך וועגען דעם דערוואוסט און וועלענדיג אָבטהון א שפּיצעל איז זי אַוועק אין דער זיטען-פּאָליציי און האָט אָנגעגעבען איהרע אויסגעטראַכ-טע פּרקלערונגען.

ב. איז באַלד בעפרייט געוואָרען און די פּאָליציי פיהרט אַן'אויספאָרשונג, כדי פעסצושטעלען, ווער עס זאָגט דאָ אמת און ווער עס טראַכט אויס.

די, וועלכע אזעף האָט פאַרראַטען.

בעאַרבייט פון „נייעם פאָלקסבלאַט" לויט פערשידענע מאַטעריאַלען פון ל. בראַנט. (63

בורצעוו איז אַזוי טיף געווען איבערצייגט אין דער ריכ-טיגקייט פון באַקאַי'ס אינפאָרמאַציעס, אַז אויפ'ן פּאַרטיי-געריכט, וואָס איז פאָרגעקומען איבער בושאַזאָווסקי'ן, האָט ער ערקלערט: באַקאַי זאָגט „יאָ" — איז יאָ, אויב באַקאַי זאָגט „ניין" — איז ניין. ביי דער (זעלבער איבערצייגונג איז בורצעוו געבליבען די גאַנצע צייט, און מיט יאָהרען שפּעטער (בורצעוו'ס מעמואַרען זענען ערשינען אין יאָהר 1924) חזר'ט ער אָבער די בעשול-דיגונג געגען בושאַזאָווסקי'ן אין פּראָוואָקאַציע מיט דער אייגע-נער זיכערקייט, וואָס פריהער. דאַגעגען איז פאַר דער גאַנצער צייט בעפיהרט געוואָרען אַנ'אַרבייט, וואָס האָט געהאַט דעם ציל בושאַזאָווסקי'ן צו רעהאַביליטירען, ריינצוואַשען איהם פון דעם שאַנד-פלעק, וועלכען באַקאַי האָט אויף איהם געוואָרפען. נאָך אין יאָהר 1908 איז ערשינען א בראָשור פון קאַראָל אַזשיקאָוו-סקי'ן און אָסטאַפּ אָרטווין'ען „דאָס אָקער-אייזען און די שפּאַגע פאַר'ן עפענטליכען משפּט", אין וועלכער די מחברים האָבען ליידענשאַפטליך זיך געשטעלט אין שוץ פון בושאַזאָווסקי'ן (אַזשיקאָווסקי און אָרטווין מיינען עס זיינען די צוויי פּוילישע ליטע-ראַטען, וועגען וועלכע בורצעוו דערמאָהנט אין זיינע מעמואַרען) ריינצוואַשען בושאַזאָווסקי'ן האָבען זיך אויך בעמיהט וואַצלאַוו נאַל-קאָווסקי, מ. לימאַנאָווסקי, לעאָ בעלמאָנט. אין אונזער צייט אַר-בייטען איבער דעם פּראָבּ. וויטאָלד קלינגער און דער פּוילישער שריפטשטעלער אָסטאַפּ אָרטווין. אויך דער לעמבערגער פּוילי-שער ליטעראַטען-פעראיין האָט געזאַמעלט מאַטעריאַלען צו דער רעהאַבּיליטירונג פון בזשאַזאָווסקי'ן.

די אינפאָרמאַציעס, וועלכע בורצעוו האָט בעקומען פון באַקאַי'ען וועגען בושאַזאָווסקי'ן, האָט ער מיטגעטיילט די פּוילי-שע סאָציאַליסטען. נאָך א קורצער אויספאָרשונג איז אין אונ-לעגאַלען „טשערוואָני שטאַנדאַר" בושאַזאָווסקי'ס נאָמען פער-עפענטליכט געוואָרען אַלס פּראָוואָקאַטאָר. דעמאָלט האָט זיך בושאַזאָווסקי פון פלאָרענק, וואו ער האָט זיך דעמאָלט געפונען געווענדעט מיט א בריף צו די סאָציאַליסטישע פּאַרטייען אין פּוילען, פאָדערענדיג: עס זאָל בעשטימט ווערען איבער איהם א געריכט. דער בריף איז אַלס מענשליכער דאָקומענט אַזוי אינ-טערעסאַנט, אַז עס איז אַזוי ווירדיגער וועה-געשריי פון א בעליי-דיגטער מענשליכער נשמה, אַז מיר וועלען איהם ברענגען אינ-גאַנצען. בושאַזאָווסקי האָט געשריבען:

„איך ווער געוואויר, אַז די סטעטיגקייט מיינע, וועלכע האָט געבראַכט אויף מיר די אויפריכטיגע שנאה פון דער גאַנ-צער פּוילישער רעאַקציע, אַז מיין אומאייבענגוציג—ווייל נאָך קיין שום מאַנדאַטען, נאָך קיין שום השפעות האָב איך זיך נישט געיאָגט — איבערגעבען זיך דער זאַך פון סאָציאַליזם — איז געווען אינספּירירט פון דער אָכראַנע. איך פאָדער אויף יעדען וואָס איז אין פּוילען יונג, ער זאָל רעוויזירען זיינע געדאַנקען, קאָנטראָלירען, צי קיינער פון זיי שטאַמט נישט פון מיר, ווייל אויב ס'איז אַזוי, דאַן זאָל מען די געדאַנקען אויסברענען פון האַר-צען און פון דער נשמה.

די אָכראַנע זאָל דאָך מיר האָבען נעצאָהלט דערפאַר, די זעלבע אָכראַנע, וועלכע פערטרויט דורך איהרע אַגענטען פאַר פּאַרטיי-מענשען, אַז סטאַניסלאַוו בושאַזאָווסקי האָט געשריבען ראַפּאָרטען וועגען סאָציאַליסטישע פּאַרטייען.

ער האָט נישט אַרויסגעגעבען קיין פּערזאָנען — ער האָט גאָר געגעבען אַלגעמיינע בעריכטען.

נאַטירליך. מ'וואָלט דאָך געדאַרפט אויסרעכענען די פּער-זאָנען, מ'וואָלט דאָך געדאַרפט בעווייזען, אַז זיי זענען אַרויס געגעבען געוואָרען, אָבער א ראַפּאָרט פאַבריצירען קאָן מען שטענדיג. די אָכראַנע האָט מיר, ווי איך ווער געוואויר, גע-זאָלט האָבען געצאָהלט אַזש 150 רובעל פאַר ראַפּאָרטען!

די פאַסט ביכער פון נערווי און פלאָרענץ זענען צוגענג-ליך פאַר יעדען; און אין לעמבערג וואוינען מענשען, וועלכע ווייסען, פון וואַנען איך האָב געשעפּט יעדען גראָשען. פאַר'ן געלד פון דער אָכראַנע זאָל איך האָבען אַרויסגעפאָהרען אויף קיין זאַקאָפּאַנע — צום גליק לעבט א מענש, דער סטודענט בראָניסלאַוו גאַלטשינסקי, וועלכער האָט איינגעאָרדענט די ריי-זע און ווייסט פאַר וואָסער געלד זי איז געמאַכט געוואָרען, ער ווייסט, אַז דאָס געלד האָט געגעבען די ליטעראַטען-קאַסע אין די געזעלשאַפט פון קונסט ליבהאָבער. בענוג.

וועמען האָב איך אַרויסגעגעבען?

וואו און ווען?

פאַקטען און נישט קלאַנגען פון דער אָכראַנע.

צי רעגירט שוין דער פּאָליציי-דעפּאַרטאַמענט מיט דער געזעלשאַפטליכער מיינונג אין לאַנד?

איך האָב נישט קיין פריינד צווישען די פיהרער פון פּוי-לישען געדאַנק, איך האָב געדינט דער זאַך און דעם געדאַנק, נישט פערזאָנען. איך ווייס וועגען דעם, אָבער איך ווייס, אַז דעם געדאַנק האָב איך געדינט מיט מיין גאַנצער קראַפט; כ'האָב ביי איהם נישט צוגעגנב'עט קיין איין שעה.

איבער די קעפּ פון פּאַרטייען און פּראָמינענטע מענשען ווענד איך זיך צו אַלע, וואָס האָבען נאָך אין פּוילען די דרייסט-קייט צו גלויבען אין אמת.

איך פרעג ביי מיינע לעזער, צי איך האָב זיי געלערנט אַרבייטען ביי דער איצטיגער אָרדנונג, צי איך האָב אָפּגעשוואַכט אין זיי דעם גלויבען אין דער מאָס.

איך בין אַריינגעטראָטען אין דער ליטעראַטור אין יאָהר 1901. אין משך פון צוויי יאָהר האָב איך אָנגעשריבען העכער צוואַנציג פּאָפּולערע בראָשורען; א טייל פון זיי איז אומגעקומען ביי דער צענזור! — איך האָב געאַרבייט, ווי א קאַטאָרשניק, מיך האָט געפּרעסט די נויט.

ווען כ'האָב אָנגעהויבען צו שרייבען, בין איך געשטאַנען אויפ'ן קאָנסערוואַטיווען שטאַנדפּונקט. קיינער פון מיינע שונאים וועט נישט לייקענען, אַז יעדער רייכער פּוילישער צייטשריפט וואָלט מיך געקאָנט פערנעהמען אַנ'אָרט, אויף וועלכען איך וואָלט איצט געווען איינער פון די געאַכטע-סטע מענער פון פאַך.

אָבער איך האָב געזוכט די לאַסקע פון דער אָכראַנע און כ'האָב בעשטעלט אויף דער קאָרט מיין גאַנצען גורל, פערטיידי-גענדיג פּשיבישעווסקי'ן און די יונגע קונסט.

איך האָב געקאָנט איינאיינעם מיט'ן טריומף פון יונג-פּוילען, פון פּוילישען מאָדערניזם, מאַכען אַנ'עסטעטישע קאַריע-רע, שרייבען שטימונגען און אימפּרעסיעס.

אָבער איך בין געווען א מענש אָהן כאַראַקטער, איך בין נעגאַנגען אין דינסט פון סאָציאַליזם — כדי צו זאַמלען ידיעות פאַר דער פּאָליציי.

(פאָרטזעצונג קומט)

פערבראנדזשעט צו א מײדעל א שלאף-צימער

זשאנדארמען יאגען זיך נאך .א מאכערי.-דאס נײעס.-דער ענטלאפענער קריכט אויף גלײכע װענט. - צי האט איהם א מײדעל בעהאלטען. - א טויט-שפרונג.

אין ווארשא אויף מארשאלקאווסקא 132 האט זיך אפגעשפילט אן'אומגעווענליך געשעהעניש.

אינ'ם דאזיגען הויז אין די קאוואלערסקע צימערן אויפ'ן 4-טען שטאק האט בעוואוינט אײנער העגריק פינצין, 38 י.א. אײנגעמעלדעט אלס סוחר. פאליצײ האט איהם א לענגערע צײט נאכגעשפירט אלס פערדעכטיגען אין צוזאמענהאנג מיט פאבאר-אפערעס און מיט „מאכערײ" בײם בעפרײען רעקרוטען פון מיליטער. דער אויסטארשונגס-ריכטער האט ארויסגעגעבען א פערארדנונג, פינצינ'ען צו ארעסטירען. ווען א זשאנדארמעריע-וואכמײסטער צוזאמען מיט נאך 2 זשאנדארמען, א פאליציאנט און דעם הויז-וועכטער זענען צוגעקומען צו דער טיר פון פינצינ'ס צימער, האבען זײ זי געפונען פערשלאסען. אויפ'ן קלאפען האט קײנער נישט געענטפערט, הגם לויט די רײד פון הויז-וועכטער איז מען זיכער געווען, אז פינצין איז געווען, אינעווייניג. די זשאנדארמען האבען דאן געמאכט דעם אנשטעל, אז זײ בעהען אוועק. זײ זענען אבער געבליבען שטעהן שטיל אין קארידאר און זײ האבען בעמערקט, אז די צײטונגס-טרעגערין איז געקומען מיט א צײטונג, אנגעקלאפט אין טיר און בעקומען אנ'ענטפער, זי זאל ארײנוואקען די צײטונג דורך דער שפארע.

דאן האט מען געבראכט א שלאסער און מען האט געעפענט די טיר. האט זיך אבער ארויסגעוויזען, אז פינצין האט דערווײל בעוויזען זיך ארויסצוקריגען דורכ'ן פענסטער אויפ'ן דאך פון הויז.

מען האט איהם תיכף אנגעהויבען נאכיאגען. פינצינ'ן איז דערווײל געלונגען זיך ארײנצוקריגען דורך אנ'עפענונג אין דאך צוריק אין הויז אריין, צוריק אויפ'ן קארידאר און דארטען, לויפענדיג איבער די שטיגען איז ער ארײנגעפאלען אי'ן דער וואוינונג פון הויזווירט רײנפעלד (וועלכער זאל זײן זײנער א קרוב).

בײ דער טהיר פון רײנפעלדס וואוינונג האבען באלד אנגעהויבען קלאפען די זשאנדארמען. זײ זענען אריין אינעווייניג און געזוכט, אבער די טהיר פון שלאפצימער פון רײנפעלד'ס יונגער טאכטער האט מען געפונען פערשלאסען. דאס פרײלײן האט דורך דער טהיר ערקלערט, אז זי קען נישט עפענען, ווײל זי איז אין נעגליזשע. די זשאנדארמען האבען ערקלערט, אז זײ ווארטען, ביז זי טוט זיך אן. ענדליך ווען מען האט געעפענט די טהיר האט מען בעמערקט, אז דאס פענסטער' וואס געהט ארויס אויפ'ן הויף, איז אפען. ווען מען איז צוגעקומען צום פענסטער, האט פינצין, וועלכער איז געלעגען בעהאלטען אויפ'ן אויסענווייניגסטען גזימס בײם פענסטער פלוצלינג זיך א ריס געטון און איז ארונטערגעפאלען אויפ'ן הויף. ער האט זיך שטארק צוקלאפט דעם קאפ און צובראכען די לינקע האנד. מען האט איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל, וואו ער געפינט זיך אונטער דער שמירה פון א פאליציאנט.

דאס פרײלײן רײנפעלד איז, אלס פערדעכטיגע אין אויסבעהאלטען בעוואוסטזיניג דעם געזוכטען פינצין, פערהאלטען געווארען.

דער בודזשעט פון דער ארץ-ישראל-רעגירונג.

ירושלים. (י.ט.א.) אפיציעל איז פערעפענטליכט געווארען דאס די הכנסות פון דער ארץ-ישראל-רעגירונג פון 1-טען אפריל 1926 ביז דעם 1-טען יאנואר 1927 האבען בעטראפען 1949 088 פונט. די הוצאות פאר דער זעלבער צײט האט בעטראפען 1,662'620 פונט. עס איז בעשלאסען געווארען, אז דער בודזשעט-יאהר פון דער ארץ ישראל רעגירונג וועט פון איצט אן נישט בערעכענט ווערען פון חודש אפריל נאר פון חודש יאנואר. אין לויפענדען בודזשעט יאהר וועלען בעדייטענד פערגרעסערט ווערען די סובסידיעס פאר'ן העבראאישען שול וועזען.

אויסצייכנונג פון א יודישען געלעהרטען.

בערלין, (יט"א) דער האמבורגער ספעציאליסט פון הויט - קראנקהייטען פראפ. ד"ר אונא איז אויסגעוועהלט געווארען אלס עהרען מיטגליד פון דער דערמאטאלאגישער געזעלשאפט אין ניו-יארק.

יודישע קינדער בילדען 50 פראצ. פון די פאלקס-שול-שילער אין טאנזשער.

מ ו נ י ס, (י.ט.א.) פון די בעריכטען פון דער פראנצויזישער מאכט איז צו זעהען, אז העכער 50 פראצ. פון אלע שילער, וואס לערנען זיך אין די מלוכה'שע פאלקס-שולען זענען יודישע קינדער. אויף דער אלגעמיינער צאהל 2151 קינדער זענען פאראן 1110 יודישע קינדער. אין די מיטעל שולען לערנען זיך 526 שילער אין דער צאהל 239 יודען.

ווערק אין דער טערקישער שפראך.

וועגען דער געזעצגעבונג פון משה רבינו.

קאנסטאנטינאפאל, (י. ט. א.) דא איז ערשינען אין דער טערקישער שפראך א ווערק פון מ. גאלאנט, פראפעסאר אויפ'ן אוניווערזיטעט אין סטאמבול און מיטגליד פון וויסענשאפטליכער אקאדעמיע אין פארטוגאל וועגען די דריי סעמיטישע געזעצגעבער: האמוראבי משה און מאכמעד.

אין דעם בוך ווערען אנאליזירט פון היסטארישען, רעכטליכען און פאציאלאגישען כאראקטער די ווערק פון די דריי סעמיטישע געזעצגעבער. עס ווערט גענוי בעהאנדעלט דאס פאמיליען-רעכט, דאס קרימינעלע רעכט, די לאגע פון שקלאפען א. א וו.

פראפ. גאלאנט בעריקזיכטיגט אויך די געאגראפישע און קולטורעלע בעדינגונגען, וואס האבען געהאט אנ'איינפלוס אויף די נײע געזעצגעבונגען.

יודישע עצות.

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" ענטווארטען אויף יורידישע אנפראגען, וואס ווערען צוגעשיקט נאר שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן.
יורידישע אפטיילונג
פון „נייעם פאלקסבלאט"
אלע דערלאנגען אנ'אנפראגע אויף א יורידישע עצה דארף צולעגען דערען דער קופאן מיט דער דאטע פון טאג, ווען די אנפראגע ווערט ארײנגעגעבען. אויף אנפראגען אהן קופאן וועט מען ענטפער נישט געגעבען ווערען.

גילטיג דעם 3. מאי 1927.

5341 א לאקאטאר פון פרייהייטס-פלאץ.

אויב מען האט זיך נישט פערפליכטעט לויט א קאנטראקט צו צאהלען דירה-געלד פאראויס, האלטען מיר, אז מען דארף נישט צאהלען פאראויס. אזוי ווי א הר זענט אבער שוין שולדיג דירה-געלד פאר'ן ערשטען קווארטאל אויך קאן שוין דער הויז ווערט אייך איינקלאגען פאר 2 קווארטאל צוזאמען. איהר קאנט אבער בעטען דעם געריכט, אז מען זאל אייך די צוגעשפעצ סומע צולעגען אויף ראטעס.

5342 א גרופע געוועלב-אינהאבער.

הגם מיר האלטען, אז אויב ס'איז נישט פערהאן קיין ספעציעלע פערפליכטונג דארף מען נישט פאראויס צאהלען, בכדי אבער אויסצומיידען אלע עוועניטואליטעטען ראטען מיר אייך צו צושיקען דעם הויז-ווירט טאקע פאראויס דירה געלד אבער נישט פאר א קווארטאל נאר יעדען חודש.

5343 א געטרייער לעזער W.

איהר דארפט זיך רעכנען נישט מיט'ן הויז מעלדונג, נאר מיט'ן מאגיסטראט מעלדונגען. פאר נישט גלייכצייטיג אייבער מעלדען אין מאגיסטראט דראט אייך א געלד שטראף.

5344 פ - 18

ס'איז נאך ווייניג פאר דער אנגעווייזענער קוואליפיקאציע, וואס די אוואנסורע איז פארגעקומען אין שול, ס'מוז דערוויזען ווערען, אז זי איז אנשטאנט בעת אן'הפסקה נאר דוקא בעת דער תפילה און אז צוליב דער אוואנטורע איז די תפילה איבערגעריסען געווארען.

5345 .H. W פון דער אלטשטאט.

א הר קאנט זיך ווענדען מיט א בקשה, אז מען זאל אייך יעצט נעמען אויף די איבונגען. מאטיווירען אייער בקשה, דארפט איהר נישט מיט ארבייטסלאזיקייט.

5346 הערצקע וו.

נישט געקוקט דערויף, וואס דער מאנדאט קארני איז צוגעשיקט געווארען פ'ן קעמפנער געריכט קאנט איהר בעטען, אז מען זאל דעם ענין בעטראכטען אויף א געריכטליכען אופן און, אז מען זאל דעם ענין איבערשיקען אין לאדזער געריכט.

5347 אם רחמניה.

5348 לערזיין.

5349 א לעזער פון פילסודסקיעגא אין זוערז.

וועגען אייערע ענינים מוזט איהר זיך פערזענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט אין רעדאקציע טעגליך פון 3 ביז 4 נאכמיטאג מיטברענגענדיג די צייטונג.

5350 א שטענדיגע לעזערין פון אנראדאווע.

אויב איהר פערנעמט 2 צימער און קיך און צאהלט גרונד דירה-געלד 200 רובל, דארפט איהר פאר'ן לויפענדען קווארטאל צאהלען 78, % וואס בעטרעפט 103 זל. 74 גר. פאר קיין אויסגאבען דארפט איהר שוין נישט צאהלען.

Dr. med. **H. LUBICZ**
צעגעלניאנא 43, טעל. 41-82.
ספעציאליסט פאר הויט, מענערישע און פענער-שוואכע קראנקהייטען. 839
איז צוריקגעקעהרט.
תעלעגראם-סים קווארץ-לאמפען (הארי-אויספאל)
נעמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אבענד

Dr. med.
EYCHNER Jakób
Aleja 1-go Maja 16, Tel. 11-24
אינערליכע- און קינדער - קראנקהייטען.
נעמט אן פון 6—7, זונטאג פון 3—4.

אין פלאמען פון ליבע און האס

(ראמאן).

4)

אזוי וואלטען די 2 קינדערלעך זיכער געשטארבען מיט א שרעקליכען טויט, ווען נישט א צופאל.

שמואל לוריע האט זיך ווייטער שטארק אינטערעסירט מיט דעם גורל פון די צוויי מיידעלען, ער האט געוואלט דורכאויס ערליך און געוויסענהאפט אדורכפיהרען ביז'ן סוף די מיסיע, וועלכע איז איהם אנפערטרויט געווארען.

לוריען איז געווען זעהר אויפגעלאנד, וואס ער האט די אלטע בעטלערקע מיט די מיידלעך א גאנצען טאג נישט געזעהען אין דער גאס.

באלד אינדערפריה איז ער דעריבער אוועק הינטער דעם שטעטעל, צו דער אלטער מיהל, וואו ס'איז געווען דאס וואוינארט פון דער אלטער מיט איהרע קינדער.

ארום דער מיהל איז אלץ געווען שטיל און רוהיג, אפילו קיין שארך האט זיך נישט געהערט פון אינווייניג.

לוריע איז צוגעגאנגען און שטיל אנגעקלאפט אין טיר.

קיין ענטפער איז פון אינוועניג נישט געקומען.

לוריע האט אנגעהויבען שטארקער צו קלאפען, אבער מיט'ן זעלבען ערפאלג: קיין שום ענטפער.

לוריע איז געווארען אונרוהיג און צוגעלאפען צום פענסטער פון דער חורבה.

אבער ווי נאר לוריע האט אריינגעשטעקט דעם קאפ אין די האלב-צובראכענער פענסטער-ראהמען, האט ער זיך מיט ביידע הענד פערשטעלט דאס פנים און אויסגעשריגען.

— גאט, ווי שרעקליך!.. הילף, שנעל הילף...

ער האט דערזעהען דאס גאנצע שרעקליכע בילד פאר זיינע אויגען.

אויף דער פאדלאגע זענען געלעגען אויסגעצויגען, ווי טויט די צוויי קערפערלעך פון די קינדער און ארום זיי צעהנדליגער פון שטשורעס און מייז, וואס האבען זיך געפארעט ארום זייערע אומבעהאלפענע קרבנות.

דאס היסטערישע געשריי פון לוריע איז אבער פון קיינעם נישט געהערט געווארען.

אלץ ארום איז געווען פוסט, און קיין מענש איז נישט געווען ווייט-ארום צו זעהען.

לוריע איז אין איינליכער שרעק מיט אלע זיינע כוחות אוועקגעלאפען אין שטעטעל און דארט אלארמירט עטליכע מענשען, וועלכע זענען צוזאמען אוועק צו דער מיהל-חורבה.

די טיר איז אויסגעריסען געווארען, די שטשורעס זענען זיך צולאפען אין די לעכער און די קינדער זענען געלעגען אין מיטען שטוב אהן שום סמנים פון לעבען.

לוריע האט זיך אומגעקוקט אין דער שטוב, געוואלט ערגיץ דערשנאפען די אלטע מכשפה, זי איז אבער נישט געווען.

פאר איהם איז דעריבער באלד קלאהר געווארען די גאנצע לאגע.

קיין סך צייט נאכצוטראכטען איז נישט געווען.

לוריע האט פעראָרדענט די קינדער גלייך אוועקצופיהרען צו א דאקטאר, וואו מ'האט זיי אפגעטינטערט און דערנאך זענען זיי אפגעשיקט געווארען אין לעמבערגער שפיטאל.

צום גליק זענען די וואונדען, וואס די קינדער האבען בעקומען, נישט געווען קיין געפעהרליכע. זיי זענען שנעל געקומען צו זיך און האבען שוין געדארפט ארויסגעשריבען ווערען פון שפיטאל.

דערווייל האט מען אין בראד אנגעהויבען צו טראכטען, וואס מיט זיי צו טון.

די בראדער יודען, וועלכע האבען נישט אויפגעהערט צו רעדען פון דער דאזיגער אויסערגעווענליכע געשיכטע, האבען געפיהלט. אז אויף זיי ליגט דער חוב זיך צו פערנעהמען מיט'ן ווייטערדיגען גורל פון די קינדער, וועלכער גאט אליין האט צו זיי אראפגעשיקט.

די קהלה-פערוואלטונג האט דעריבער זיך אנגעהויבען צו בעראטען וועגען דעם, ווי אזוי אמבעסטען זיי איינצוארדנען.

— דאס זענען איצט אונזערע קינדער, האט מען געשמועסט אין בראד, ביז מ'וועט זיך נישט דערוויסען וואס פאר א געהיים ניש ס'איז פערבינדען מיט די דאזיגע קינדער, ווער זיי זענען און ווי-אזוי זיי קומען אהער, מוזען מיר זיי אויפציהען, אזוי ווי אונזערע אייגענע.

קיין פלענער פערשטעהט זיך האבען נישט געפעהלט.

אייבער דעם אנדערען האט געוואלט איבערליציטירען אין זיין המצאה און גוטהארציגקייט, דער הויפט-מחותן אין דער גאנצער געשיכטע איז, פערשטעהט זיך, געווען שמואל לוריע, וועלכער, א חוץ דעם, וואס ער האט זיך די גאנצע צייט אינטערעסירט מיט'ן גורל פון די קינדער, געווען זעהר אנגעזעהען אין בראד און זיין דעה האט געהאט א גרויסע בעדייטונג.

קודם-כל האט ער צוויסען געגעבען דער פאליציי וועגען דער גאנצער פאסירונג.

די פאליציי האט אנגעווענדעט אלע מיטלען צו געפונען די בעטלערין, פון וועלכער מ'וואלט דאך געקענט עפיס ארויסבעקומען.

אלע בעמיהונגען האבען אבער נישט געהאט קיין ערפאלג, די אלטע איז ווי א שטיין אין וואסער אריין.

אין עטליכע וואכען ארום זענען די קינדער אויסגעשריבען געווארען פון שפיטאל און זענען צוריקגעברענגט געווארען קיין בראד.

אין שטעטעל איז שוין געווען א פערטיגער בעשלוס וועגען דעם אופן פון איינארדנען די קינדער, ס'איז געבליבען, אז איין קינד זאל נעהמען צו זיך דער קינדערלאזער שמואל לוריע און דאס צווייטע א צווייטער אנגעזעהענער בראדער בירגער—דער יודישער שטאט-אפיציר פון דער עסטרייכישער ארמעע עמיל לעווענטאל.

וואס שייך דעם ענין, צו וועמען וועלכעס קינד זאל געהערען, איז בעשלאסען געווארען צו ווארפען א גורל.

דער גורל האט געוואלט, אז צו לוריען זאל נעהען יהודית'ל און צו לעווענטאל'ן—פערל.

די גאנצע שטאט איז געווען זעהר צופרידען פון דעם אופן, ווי אזוי דער ענין איז ערלעדיגט געווארען, און אלע, גרויס און קליין, האבען זיך געשפילט און געצאַקעט מיט די צוויי בראדער קינדער, ווי מ'האט זיי אנגערופען.

פון דער צייט אן איז פערגאנגען 14 יאהר.

(פארטזעצונג קומט)

סטאביליזירען דעם זלאטי לויט'ן איצטיגען קורס.

ווארשא, 2 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אין דער רע־זאלוציע פון פינאנץ־ראט וועגען דער אויסלענדישער הלואה, ווערט געזאגט:

דער פינאנץ־ראט אנערקענט פאר נויטיג צו סטאביליזירען גלייך דעם זלאטי־קורס. עהנליך צום איצטיגען קורס אין צוזאמענהאנג מיט דער אויסלענ־דישער הלואה.

ווארשא, 2 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). מארגען מיטוואך אין פרייטאג וועט פארקומען א זיצונג פון עקאנאמישען קאמיטעט און פון מיניסטארען־ראט.

מיניסטער טשעכאוויטש וועט אויף דער זיצונג פראבירען די מיינונג פון אלע מיניסטארען וועגען דער אויסלענדישער הלואה

צארישע בעגרענצונגען ווערען אבגעשאפט.

זאגט וויצע־מיניסטער צאר אין א געשפרעך מיט דעפ. גרינבוים.

ווארשא, 2 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אין צוזאמענהאנג מיט דער פראגע וועגען אפשאפען די צארישע בעגרענצונגען פאר יודען האט דעפוטאט גרינבוים בעזוכט דעם וויצע־מיניסטער צאר און מיט איהם ארומגע־רעדט דעם ענין וועגען די בעגרענ־צונגען פאר די אדוואקאטען און דעם נומערוס קלויזוס, וואס מ'וויל איינפיה־רען פאר די אפליקאנטען. וויצע מיני־סטער צאר האט ערקלערט, אז די פראגע איז נאך נישט אקטועל און דארף נאך האבען די בעשטעטיגונג פונ'ם אדוואקאטען הויפט־ראט. אבער מיינט דער וויצע־מיניסטער, אז ס'וואלט נישט געשאדט, אז די אפליקאנטען זא־לען זיך בעמיהען צושרייטען אויף דער פראווינץ און נישט קאנצענט־רירען זיך בלויז אין ווארשא.

די איצטיגע פראקטיקאנטען בעגרענ־צונג ווערט געמאכט צוליב דעם, וואס ס'איז נישטא קיין פלאץ פאר די אלע אפליקאנטען.

איבעריגענס צו דער פראגע וועגען די אלע צארישע בעגרענצונגען פאר יודען האט וויצע־מיניסטער צאר ארויסגעזאגט די מיינונג, אז א ספעציע־לער דעקרעט וועגען דעם ענין איז נישט געוואונשען, ווייל די געזעצגעבונג שאפט במילא אפ אלע בעגרענצונגען, נאר דאך אויב די מאכט־ארגאנען וועלען עס האלטען פאר נויטיג, וועט מען גארנישט האבען געגען דעם אז איא דעקרעט זאל דערשיינען.

נייע 250,000 קרבנות פון דער פערפלייצונג.

ניו־יארק, 2 (ספ. טעל.) אויף 280 קילאמעטער נעבען ניו־ארלעאן האבען די וואסער־שטורמען ווידער א־ריבערגעריסען 5 שיצער און פערגאסען נייע שטחים. 250 טויזענד איינוואוינער זע־נען געבליבען אהן א דאך איבער'ן קאפ. מ'זאגט אויך פאראויס א סך קרבנות ווייל פיל האבען נישט בעוויזען צו אנטלויפען.

א האלבער שטאט ארקאנזאס איז אינגאנצען פערגאסען געווארען. דער אויסערגעוועהנליכער קאמיסאר פער־קער האט פעראורדענט צו עוואקוירען די געגענד, ווייל מ'ריכט זיך אויף נייע פערפלייצונגען.

ניו־יארק, 2 (ספ. טעל.) פון ניו־ארלעאן זענען ווידער אנגעקומען ידיעות אז אויפ'ן מיסיסיפי האבען זיך אפגע־ריסען נייע 5 דאמבעס. דער שטורם געהט אלץ ווייטער.

לאנדאן, 2 (ספ. טעל.) נאך־וואס איז אנגעקומען א ראדיא־דעפעשע פון ניו־יארק, אז די שטאט וויקסבורג איז אפגעשניטען פון דער אויסערליכער וועלט, ווייל די ארום־גע געגענד איז אינגאנצען פערפלייצט.

לאנדאן, 2 (ספ. טעל.) הערבערט הובער האט ארגאניזירט א נעץ פון הילפס־קאמיטעטען פאר די געליטענע פון די פערפלייצונגען; הובער האט ארויסגעגעבען אן אויפרוף צו דער בע־פעלקערונג צו געבען נדבות. ביז איצט האט שוין דער הובער־קאמיטעט צו זיין דיספאזיציע עטליכע מיליאן דאלאר אויף הילף פאר די פערפלייצטע און דאכלאזע.

משאנג־קאי־שעק האט געשאפט א רעגירונג אין נאנקין.

לאנדאן, 2. (אטע) גענעראל משאנג־קאי־שעק האט געשאפען זיינע א רעגירונג אין נאנקין. די רעגירונג בעשטעהט פון 15 מיניסטארען; די שטי־מונג האט זיך דא געענדערט לטובת משאנג־קאי־שעק, וועלכער האט ארויס־געגעבען א שארפע פעראורדנונג בנוגע יעדער אגיטאציע, וואס איז געווענדעט געגען די אויסלענדער.

לאנדאן, 2. (אטע) די סיטואציע פון דער האנקאו־רעגירונג ווערט אלס אומזיכערער. משאנג־קאי שעק האט צו קלאפען דעם זעקסטען ארמעע־קארפוס, וועלכער האט זיך ארויסגעזאגט פאר דער האנקאו־רעגירונג. די צאהל אנ־האנגענע וועלכער דערגרייכט ביז 10,000

אין לאנדאן רעכענט מען, אז די נייע רעגירונג וועט זיך נישט קענען ענטגע־גענשטעלען משאנג־קאי־שעק'ן, וועלכער האט אנהענגער אפילו צווישען דער נאנקינער רעגירונג.

די נעכטיגע ציהונג פון דער דאלארובלהע.

8.000 דאל. — 305.090 (דער נומער געפינט זיך אין בעזיץ פון פ. ק. א.

3.000 דאל. — 962 786

1.000 דאלאר — 118.047 750.065

52 233 582.797 702.835

500 דאל. — 442.416 776 056 489.161

315 765 605.803 954.251 310.317

477.952 647 850 901 024.

100 דאל. - 515.045 259 739 643.174

435.315	407.899	935.279	997.344
740.239	801 666	340.175	782 748
525 707	273 269	590 028	610.724
796.939	4.730	811.077	514.335
201.448	799 769	498.988	756.185
772.457	236 950	125.314	997 746
424.100	971.515	308.205	684.045
22.470	37.501	580 713	258.485
626.627	904.886	616.186	889.052
189.931.			

Dr. med.
H. Lajchter
קאנסטאנטינער 9.
רוג ואכאדניע טעל. 49-66
צאהן־כירורג
ספעצ. פון כירורגישע קראנק־הייטען פון: שטשענקעס, גומענס, רויאנטגען. צאהן־פּלאמבעס א.ז.וו. נעמט אן פון 1½—5 און פון 8—9 אוו. זונטאג 11—2.

הייל־פעדאגאגישע היים
פאר שואכבעפעהיגטע און שווערערציהבארע קינדער. שפראכשטערונגען (שטאמלען, טויבשטומהייט)
Dr. med. A. Szmirgeld
נערווען־ארצט.
עלעקטריזאציע, ליכטהיילבאהאנדלונג.
CEGIELNIANA 6, tel. 51-89
עמפפאנגט פון 5 — 7 אוונד.

Dr. med.
L. Pikielny
ספעציאל־ארצט פאר
נירען, בלאזען און
הארן־קראנקהייטען
Nawrot 8,
telefon 19-90.
עמפפאנגט פון 4—7 אוו.

Dr. med.
W. Eychner
פרויען־קראנקהייטען
און אקושעריע
זגיערזשער 11 טעל. 34-72
נעמט אן אין דער רעטשניצע פעטריקאווער 294 פון 12—2 מיטאג אין דער היים פון 6-8 אוו.

Dr. med.
STUPEL
Szkolna 12
ספעציאליסט פאר הויט, האר און ווענערישע קראנקהייטען, מענער־שוואכקייט, רענטגען־שטראהלען און קווארץ־ליכט, עלעקטרא־טעראפיע.
נעמט אן פון 6—9 און אוונט, פרויען—12 ביז 3 נאכמ. 873

Dr. med.
BRAUN
פאלודניאווא 28
טעלעפאן 40-26
ספעציאל־ארצט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער־שוואכע.
בעהאנדלונג מיט קווארץ־ליכט (האר־אויספאל)
נעמט אן פון 9—12 פריה און פון 5 — 8 אוונד

אין קרוין און פערקויף
מעבעל
דיוואנעס, פעלצען, ניי מאשינען, גארדעראבען, סאמא־ווארען א. ז. וו. און צאהל די העכסטע פרייזען
א. וויצמאן נארוטאוויטש 19
(דריטע)
אין מעבעל־געוועלב, (פרזוואס־וואלינונג שענקעוויטשא 29)
נייע מיר איז שטענדיג דא פעריג. געניצטע מעבעל
אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען 1338

Miejski Kinematograf Ćwiatowy
Wodny Rynek.
היינט און פאלגענדע טעג!
פאר דערוואקסענע און יוגענד!
„דער גנב פון באגדאד"
(Złodziej z Bagdadu)
מיט DOUGLAS FAIRBANKS אין דער הויפטראלע

רעטשניצע פון דאקטוירים־ספעציאליסטען
און ערצטליך־דענטיסטישער קאבינעט
זגיערסקא 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראקאווסקי	נאז. האלז, אויערען קר.	11-10 3-2 / 7½—6½
ד"ר רוזשאנער	הויט־און געשלעכטס־קר.	11—10 2—1
ד"ר גאלדשטיין־פאראק	אויגען־קראנקהייטען	2-1 8-7
ד"ר יוסמאן	נערווען־קראנקהייטען	2—12
ד"ר ראזענצווייג	קינדער־קראנקהייטען	12-10 5-4
ד"ר פאפיערני	פרויען־און געבורטס־הילף	1-11½ 6-5
ד"ר קאנטאר	כירורגישע־קראנקהייטען	4-3 2-1.1
ד"ר וויינבערג	אינערע הערץ לונגען־קר.	1-11 7-5½
ד"ר מטופעל	רענטגען	6-4 12-10
א. גראדוענטשיק	צאהן־ארצט	7—3
נ. ראזעס	צאהן־ארצט	2—9

צאהן־פונדהיילונג, פלאמבירונגען, קראנען, פאסטען, א או. וו.
ביי דער רעטשניצע איז געעפענט געווארען
די נמנעז־אינסטיטוט
היילונג פון הויט־קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט רענטגענשטראהלען, פאר בעשטראהלונג און דורכלייכטונ־גען, קווארץ־לאמפע, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, אלע מעדיצינישע אנאליזען. א קורס פאר שוועסטער.
אנמעלדונגען בעגען שארלאך (שקארלאטין) פון 4—5 נאכמ.
די רעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.
הייזער אין דער שטאט.

קאכאנובקע
ל־שטאקיגע הויז מיט 8 וואוינונגען. צו פערקויפען.
צו ערפאהרען ביי Wilhelm GOLZ 885

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27,
tel. 51-78
הויט און וועגערישע קראנקה. רענטגען און ליכט־היילאינסט.
נעמט אן פון 4—7 און אוונד.

Dr. med. **Ludwik**
Rapeport
Pr. Narutowicza 25
(Dzielna) tel. 44-10.
ספעציאליסט פאר נירען, בלא־זען און הארן־קראנקהייטען.
נעמט אן פון 1 ביז 2
און פון 4 ביז 7 אוונד.

Kasa Chorych m. Łodzi.

Na podstawie wyjaśnienia Okręgowego Urzędu Ubezpieczeń w Warszawie z dnia 22 marca r. b. Nr. 1206/27 w przedmiocie stosowania zgodnie z brzmieniem art. 9 i 10 Ustawy z dnia 6 grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 127/23, poz. 1044) odsetek zwłoki od zaległych należności Kas Chorych z tytułu składek członkowskich,

Kasa Chorych m. Łodzi

podaje niniejszem do wiadomości PP. Pracodawców, iż od dnia 1-go maja 1927 r. pobierać będzie od wszystkich zaległości składkowych, które zostały wymierzone względnie winny być wymierzone do końca m-ca marca r.b. odsetki zwłoki w wysokości 2% w stosunku miesięcznym, o ile uregulowanie zaległości nie nastąpi do końca m-ca kwietnia r. b.

W przyszłości nieuregulowanie składek przez PP. Pracodawców w każdym bieżącym miesiącu za miesiąc ubiegły, pociągać będzie stosowanie 2 pr. zwłoki, poczynając od dnia 1-go następnego m-ca, t j składki przypadające Kasie np. za m-c kwiecień, nieuregulowane oo końca maja podlegać będą oprocentowaniu od 1-go czerwca i t. d.

Oznaczona wyżej stopa procentowa rozciąga się również:

a) na zaległości za składki, przypadające od służby domowej za rok 1925, podane w doręczonych w swoim czasie listach i wezwaniach płatniczych oraz na zalagłe składki od 1-go stycznia 1926 r. nieopłacone znaczkami, ustanowionemi dla służby domowej; obowiązująca dotąd tabelka oprocentowania składek ubezpieczeniowych dla służby domowej i dozorców w wysokości 6 proc. w stosunku rocznym, od dnia 1-go maja r. b. zostaje unieważniona; od tegoż dnia nowoopracowaną tabelkę można będzie otrzymywać w Centrali Kasy Chorych m. Łodzi. ul. Wólczańska 225 oraz w jej Lecznicach;

b) na wszystkie dotychczas udzielone przez Kasę prolongaty zaległych składek, których terminy płatności przypadają po dniu 1 maja r. b. oraz ewentualne następne prolongaty, jakie na skutek złożonych podań mogą być udzielane.

Zwraca się jednocześnie uwagę PP. Pracodawcom, że w wypadku niewpłacenia zaległości we właściwym terminie, przy ustalaniu procentów zwłoki każdy rozpoczęty miesiąc liczony będzie za cały.

KASA CHORYCH m. ŁODZI.

Łódź, dn. 15 kwietnia 1927 r. (—) Dr. E. Samborski, Dyrektor. (—) F. Kałużyński, Przewodniczący Zarządu.

רעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
בזשעזשינער 11, טעל. 37-63
אפען פון 9 פריה ביז 7 אוונד

ד"ר וואלינסקי	נאז. האלז, אויערן־קר.	4—3
ד"ר קרשנער	קינדער־קראנקהייטען	12—9½ 5—4
ד"ר שיפמאן	אינערליכע קראנקה.	1—11 6—5
ד"ר לובימש	הויט־און געשלעכטס קר.	2—12
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גמיטס קר.	5—1
ד"ר גאלדבלאט	אויגען־קראנקהייטען	2—12.30
ד"ר עליאסבערג	כירורגישע קראנקה.	1 —
ד"ר בערנסאי	פרויען און געבורטס־הילף	4—3

פונקט־סער ויע, שפר ך־שפריצונגען חי שטשעלען א. ז. וו. פאקען־שטעלען, קינסטליכע בערג־זון־בעשטראהלונג אונ־טערזוכונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראציעס. אויף פערלאנג — היזיטען אין שטאט. — און לאבאראטאריום מאכען אנאליזען אלע ארט טעכנישע, חי אויס־פלעקטס און בלוט. 2120
אימפונגען געגען שקארלאטין.
אין דער רעטשניצע איז געעפענט געווארען א
דענטיסטישער קאבינעט
מיט נאכמיטאג:

ד"ר זילבערשטיין	צאהן־ארצט	10—2 נ. מ.
ד"ר לאזשינסקא סמאראפאלסקא	צאהן־ארצט	7—3

קינסטליכע ציהן, קראנען, פאסטען א. א. וו.
די רעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.

רעטשניצע
פון דאקטוירים־ספעציאליסטען
און ערצטליך־דענטיסטישער קאבינעט
„SANITAS"
צעגעלניאנא 29, טעל. 44 51.
912

די איינציגע איינקויפס־קוועלע!
פאטעפאנען און פארלאפאנען!
פון דער פראדוקציע B-ci PATCHE, Paryż און פון דער פראדוקציע פון מוזיקאלישע אינסטרומענטען פון א. קלימקיעוויטש, ווארשא, צו אהנקאנקורענץ־פרייזען. פון 60 זל. אן ביז לוקסוס־מאדעל. פאר טוזען און אויסצאהלונגען. ביז איצט נאך נישט־פראקטיצירטע בעדינגונגען. אינדענדישע און שווייצארישע מעכא־ניזמען, בעשטאנד־טיילען, שאפירען, נאדלען, טישלעך, אלבומען א. אז. וו. ריזען־אויסוואהל פון שאפיראווע און נאדעל־פליטען. יודישע סינאגאגישע און קאנצערט־שאפונגען, אין דער אויספיהרונג פון די בעדייטענדסטע אינלענדישע און אויסלענדישע קרעפטען. קירצליך פליטען פון אמעריק. קאנטאר יאסעלע ראזענבלאט צו די נידריגסטע פרייזען.
„פאטעפאן", לאדז, נאוראט 19.
רעפעראטור־ווערקשטעל אויפ'ן ארט. 916
פארטרעטער אויף דער לאדזער וואיעוואדזטווע ווערען געזוכט.

ס'ווערט געזוכט
שטאפע די־נס
צו ערפאהרען ביי ראבי־נאוויטש, צעגעלניאנא 61

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.